

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Центр заочної, дистанційної та вечірньої форм навчання
Кафедра германської філології

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Спеціальність 035 «Філологія»
Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури (переклад
включно), перша – англійська»

Метафори-композиції як засіб номінації та характеристики особи у
сучасній англійській мові (перекладацький аспект)

Допущено до захисту «__» _____ 20 р.

Зав. каф. германської філології __канд. філол. наук, проф. Кобякова І. К.

Виконала:
студ. групи ПР.мз-91с
Клепальська Оксана
Олександрівна

Науковий керівник:
канд. філол. наук, доцент
Мовчан Діана Василівна

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1.....	8
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СЛОВОСКЛАДАННЯ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	8
1.1 Англійські композити: структура і семантика.....	8
1.2 Метафори у словоскладанні	19
Висновки до розділу 1.....	25
РОЗДІЛ 2.....	27
СТРУКТУРНІ, СЕМАНТИЧНІ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ МЕТАФОР- КОМПОЗИТ	27
2.1 Словотворча структура метафоричних композит.....	27
2.2 Функціонально-семантичні особливості метафоричних складних слів в англійській мові.....	38
Висновки до розділу 2.....	49
РОЗДІЛ 3.....	51
СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ КОМПОЗИТ З МЕТАФОРИЧНИМ ЗНАЧЕННЯМ	51
3.1 Переклад із збереженням однакової образності	51
3.2 Переклад із застосуванням іншої образності.....	56
3.3 Переклад із втратою образності	64
3.4 Імплементация результатів дослідження у навчальний процес	70
Висновки до розділу 3.....	73
ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	78
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	84
SUMMARY	86
ДОДАТКИ	92

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

МК – метафори-композиції

МПК – метафорично-переосмислені композиції

ММК – метафорично-мотивовані композиції

ВСТУП

Магістерську роботу присвячено метафорам-комползітам як засобу номінації та характеристики особи у сучасній англійській мові з точки зору перекладу.

Сучасна англійська мова характеризується зростаючою роллю композитного способу утворення слів. Причиною цього процесу є тенденція до економії мовних засобів. Цей спосіб словотвору має місце у всіх сферах мови. За підрахунками лінгвістів він є одним з найбільш продуктивних способів утворення нових слів в англійській мові. Варто зазначити, що великій кількості лексичних одиниць, утворених способом словоскладання, притаманне метафоричне переосмислення всієї лексеми або одного з її компонентів. Композити такого типу є інформаційно насиченими. Це пояснюється їх складною морфологічною структурою, коли кожний з компонентів робить свій внесок у загальну трансформовану семантику композити. Часто метафоричне переосмислення гарантує їм розширення ролі конотативного компоненту в отриманні ними експресивного забарвлення. Це особливо стосується субстандартних прошарків англійської мови.

Актуальність нашого дослідження обумовлена загальною спрямованістю сучасних лінгвістичних досліджень на комплексне вивчення мовних одиниць з огляду на їх структурні, семантичні та функціональні характеристики. Необхідність даного дослідження є потребою заповнити певні лакуни, які існують у вивченні метафор-комползіт взагалі та перекладацького аспекту даного лінгвістичного явища зокрема.

Мета роботи – виявлення та характеристика метафор-комползіт як засобу номінації та характеристики особи у сучасній англійській мові у перекладацькому аспекті.

Для досягнення поставленої мети дослідження необхідно вирішити такі **завдання:**

- 1) з'ясувати теоретичні основи дослідження словоскладання у сучасній англійській мові та метафоричного словоскладання зокрема;
- 2) розглянути структуру і семантику англійських композитів;
- 3) розкрити функціональні особливості метафор-композит в англійській мові;
- 4) проаналізувати способи перекладу композит з метафоричним значенням;
- 5) дослідити можливості імплементації результатів дослідження метафор-композит англійської мови у навчальний процес.

Об'єктом дослідження є метафори-композити сучасної англійської мови.

Предметом дослідження є структурно-семантичні особливості метафор-композит як засобу номінації та характеристики особи у сучасній англійській мові, їх функційний потенціал та особливості їх перекладу.

Матеріалом дослідження стали 100 текстових фрагментів на позначення метафор-композит, відібраних зі Словника американського сленгу Е.І. Тузовського, а також з англійської художньої літератури.

Методи дослідження зумовлені метою, завданнями та проаналізованим матеріалом: зіставний метод, що полягає у співвіднесенні метафор-композит за різними класифікаційними ознаками – структурними, семантичними та функціональними на матеріалі лексикографічних джерел та англійських художніх текстів; контекстуально-інтерпретаційний, що полягає у з'ясуванні специфіки значення конкретної метафори-композита у тексті оригіналу та його перекладі; описовий, за допомогою якого було обґрунтовано використання певного типу перекладу; метод трансформаційного аналізу, що полягає у дослідженні різних видів трансформацій при перекладі метафор-композит (із збереженням однакової образності, із застосуванням іншої образності та із втратою образності); статистичний, що полягає у підрахунку відповідних метафоричних одиниць за лексико-семантичними групами.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що у ньому комплексно розглядаються способи відтворення структурних, семантичних, функціональних особливостей метафор-комполит у перекладацькому аспекті. Проводиться дослідження конкретних особливостей текстів розмовного та художнього дискурсу.

Практичне значення роботи полягає в тому, що отримані результати можуть бути використані під час розробки теоретичних та практичних курсів із загального мовознавства та перекладознавства, написанні курсових, дипломних та магістерських робіт, а також у подальшій розробці проблеми перекладу метафоричних одиниць.

Мета і завдання дослідження обумовили **структуру** магістерської роботи, що складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, списку джерел ілюстративного матеріалу, додатків.

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми роботи, визначено об'єкт і предмет дослідження, сформульовано його мету та завдання, схарактеризовано джерела добору фактичного матеріалу та дослідницькі методи, наукову новизну, розкрито практичну цінність роботи.

У **першому розділі** з'ясовано теоретичні основи дослідження словоскладання у сучасній англійській мові; розглянуто структуру і семантику англійських комполитів; проаналізовано метафори у словоскладанні.

У **другому розділі** розкрито структурні, семантичні та функціональні особливості метафор-комполит, тобто словотворчу структуру метафоричних комполит та функціонально-семантичні особливості метафоричних складних слів в англійській мові.

У **третьому розділі** проаналізовано способи перекладу комполит з метафоричним значенням; виокремлено способи та прийоми відтворення англійських метафор-комполит із збереженням однакової образності; проаналізовано переклад метафор-комполит із застосуванням іншої

образності, а також із втратою образності; вказано на можливі шляхи імплементації результатів дослідження у навчальний процес.

У **висновках** коротко викладено основні результати дослідження.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СЛОВОСКЛАДАННЯ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

1.1 Англійські композити: структура і семантика

Поряд із деривацією та конверсією *словоскладання* становить один із трьох найпродуктивніших способів словотворення в англійській мові. Так, за підрахунком Ю. А. Зацного, більшість англійських словотворчих неологізмів утворилася саме шляхом словоскладання [Зацний, с. 13].

Необхідно зазначити, що в англійській мові традиційно аналіз складних слів починають з порівняння структури та семантики цих лексичних одиниць. Є кілька майже ізоморфних способів утворення складних слів. По-перше, це юкстапозиція (утворення складних слів без інтерфіксів) елементів у структурі складного слова, наприклад, *heatresistant*. Характерно, що модель є поширеною в англійській мові, що пояснюється її аналітичною будовою. По-друге, використання голосних чи приголосних звуків як з'єднувальних елементів становить інший спосіб творення складних слів, наприклад, *lexcostatistics*, *statesman*. Крім названих, як з'єднувальні елементи використовують прийменники або сполучники. Порівняймо: *spick-and-span*, *up-to-date*, *mother-in-law* [Голуб, с. 135].

Як уже підкреслювалося вище, словоскладання є одним з найпродуктивніших способів творення слів. Загальновідомо, що ще в давньоанглійський період цей тип словотвору вирізнявся своєю активністю. Однак навіть на сучасному етапі розвитку англійської мови він не втратив своєї продуктивності. Про це свідчить значна кількість неологізмів [Мелконян, с. 67]. По суті, композити постають одним з основних засобів економії у мові і мовленні. Більше того, знання найбільш продуктивних словотвірних моделей складних слів збагачує словниковий запас мовців.

Безсумнівно, що спрямування лінгвістичних досліджень на вивчення шляхів збагачення словникового складу мови, зокрема англійської, сприяє тому, що словоскладання є об'єктом численних досліджень як один з основних способів словотвору. Як відомо, у 70–80-х роках ХХ ст. відповідний спосіб словотвору привернув значну увагу. На наш погляд, це пояснюється значним прогресом, який був досягнутий в цей період у лінгвістиці. За нашим переконанням, для теорії словоскладання дуже важливим виявилось формування лексичної граматики і уточнення позицій лексикалізму [Кубрякова, с. 56]. Сюди також варто залучити широке звернення до структури слова і проблем, пов'язаних з нею.

Є очевидним той факт, що одним із центральних у працях зарубіжних і вітчизняних науковців став розгляд питання про *структуру* складного слова або композита. Вчені намагалися встановити й дослідити процес формування структури слова, а також факторів, від яких залежить її утворення. Не можна не зважати на те, що ускладнення досліджень у цьому напрямку пояснювалось тим, що словоскладання має риси як морфологічного, так і синтаксичного способів сполучення мовних одиниць, тобто займає проміжне положення між цими способами [Zimmer, с. 146–147].

Проблема давно є на часі. Адже до середини 70-х років основну увагу науковці спрямовували, по-перше, на виявлення спільних рис слова і словосполучення, по-друге, на синтаксичне потрактування складних слів. По-третє, складні слова стали об'єктом номіналізацій, трансформацій та інших структурних перетворень. До того ж, композити стали об'єктом пошуків, головним чином, структурної відповідності складного слова словосполученню. Значну увагу приділяли питанням внутрішнього синтаксису, зокрема виведенню з його складу значення складного слова, а також номінації та правилам перетворення речень у складні слова [Мешков, с. 8–9].

Є підстави вважати, що саме синтаксичний підхід став ключовим напрямом дослідження у словоскладанні. Головне положення відповідного

напрямку становить твердження, що в основі будь-якого складного слова лежить словосполучення або речення, що виступають у ролі згорнутої синтаксичної конструкції. Іншими словами, структурні відношення компонентів основ слів, тобто композитів, близькі до лексико-граматичних відношень слів, які входять у словосполучення або речення.

Згідно з поглядами З.А. Харитончика, складні слова виникають як заміна синтаксичного цілого на базі синтаксичних конструкцій [Харитончик, с. 67]. Можна з упевненістю сказати, що майже кожна модель складного слова має своє синтаксичне джерело походження, яке трансформується під час деривації:

- а) аналітичне найменування перетворюється на синтетичне,
- б) багатослівне найменування трансформується у найменування-слово [Кубрякова, с. 9].

У підсумку, в результаті таких перетворень виникає дистанція між синтаксичним джерелом і складним словом, що переважно впливає на семантичну характеристику мовних одиниць.

Протягом десятиліть одним з головних напрямів дослідження у словоскладанні був розгляд складних слів з синтаксичної точки зору. Уявляється вірогідним, що цей підхід має наукове підґрунтя. Однак багато вчених визначають його вади. Скажімо, О.Д. Мешков зауважує, що синтаксична інтерпретація словоскладання, тобто приписування складним словам синтаксичних структур, які нібито лежать у їх основі, часто спотворює характер номінативної сторони слова. До того ж, синтаксичне потрактування також не допомагає виявити характер смислової структури складного слова, а спирається на структури, штучно складені. При синтаксичній інтерпретації складного слова ігнорується його імпліцитність і еліптичність. Інакше кажучи, властивості, характерні для англійського словоскладання, що становлять особливий характер смислової структури складного слова [Мешков, с. 41–43].

Точка зору О.С. Кубрякової також збігається з поглядами О.Д. Мешкова, що вказує на основні недоліки синтаксичного підходу. Вчена підкреслює, що цей підхід стирає відмінності між складним словом і реченням. Вона додає, що синтаксичний підхід не може описати обмежень на утворення складних слів. Це відбувається через зведення до мінімуму несхожих функцій складного слова і речення. Окрім того, функції субкатегоризації понять, позначення нових реалій і семантичної компресії (стиснення) при відтворенні фактів та реалій не притаманні реченням на відміну від складних слів [Кубрякова, с. 64].

Маємо підкреслити, що словоскладання – це спосіб номінації, особливий як за своєю структурою, так і за змістом. Він не зводиться до синтаксичних закономірностей, а складні слова – до словосполучень, синтагм та інших синтаксичних одиниць. У свою чергу, це слугує підставою для аналізу значення складного слова як у межах синтаксису, так і семантики. Переконливим є погляд О.Д. Мешкова, який називає розгляд складних слів з точки зору їх значення «семантико-зорієнтованим» словоскладанням. Науковець зауважує, що цей підхід необхідно, головним чином, спрямовувати на вивчення формування складного слова під час номінації. Між іншим, вивчення смислової структури складного слова з факторами, які її визначають, також є очевидним [Мешков, с. 31–32]. Такі дисципліни, як лінгвістична семантика і когнітивна лінгвістика, ґрунтовно займаються вивченням значення слів взагалі та значенням складних слів зокрема.

О.С. Кубрякова переконливо доводить, що у вивченні словоскладання прагмалінгвістичний напрям пов'язаний зі встановленням «максим», схожих на постулати Грайса. Одним з них, з одного боку, є постулат про зменшення мовцем складності поверхневої структури виразу. З іншого боку, постулат про збільшення кількості інформації, яку мовець має намір передати слухачеві. Звернення до складних слів пояснюється тим, що в знакові, невеликому за обсягом, може концентруватися значний зміст [Кубрякова, с. 66].

У Г.Б. Антрушиної також знаходимо підтвердження цієї думки. Вчена вважає, що словоскладання як особливий тип словотвору полегшує спілкування. Більшість складних слів становлять виразні та яскраві лаконічні слова. Інакше кажучи, вони поєднують ідею в одному слові, що, потрібно було б передати цілим словосполученням в іншому випадку [Antrushina, с. 84].

Не можна не погодитися з О.С. Кубряковою, яка доводить у своїх дослідженнях, що поява знака завжди відображає прагнення замінити одну сутність іншою у такий спосіб, щоб полегшити у свідомості людини розумові процеси. Людина отримує можливість оперувати розгорнутими когнітивними структурами у своїй свідомості з легкістю, заміщаючи їх за допомогою мовного знака, оскільки підставляє на місце відповідних складних структур один єдиний символ [Кубрякова, с. 421].

Словоскладання у сучасній англійській мові – це особливий та своєрідний спосіб творення слів, що характеризується певними ономасіологічними і комунікативними завданнями і функціями, які детермінують призначення, специфіку і місце складних слів у загальній системі мови [Царев, с. 185].

Отже, незважаючи на постійну зацікавленість вчених проблемами словоскладання, сьогодні деякі питання залишаються невирішеними. Дискусійним у класифікації за структурою складових елементів у складному слові залишається питання інтерпретації складнопохідних слів як різновиду складних. Ця проблема належить до кола питань, які ще не отримали розв'язання в англійській лексикології. У цьому аспекті варто взяти до уваги думку І.В. Арнольд, яка вважає, що складнопохідні слова не належать до складних. Вчена аргументує своє твердження тим, що один з компонентів складного слова не зустрічається у вільній формі. Це не відповідає її визначенню складного слова, як такого, що складається переважно з двох основ (останні зустрічаються як незалежні форми у мові) [Arnold, с. 36].

Відповідно до цього, інші науковці вважають належність складнопохідного слова до складних слів обґрунтованою. Так, Г.С. Кириченко наголошує на тому, що у результаті словоскладання і суфіксації відбувається формування складнопохідної мовної одиниці [Кириченко, с. 9]. За свідченням Г.Л. Лук'янової, складнопохідне слово складається з двох кореневих морфем та дериваційного афікса (останній стосується всієї мовної одиниці) [Lukianova, с. 36]. Вчена до цього розряду складних слів відносить і *композиції*, утворені в процесі конверсії.

У залежності від дериваційних засобів та природи першого компонента варто визначити чотири групи складнопохідних слів:

- 1) складнопохідні іменники, утворені за моделями (Num+N)+er, (Adj+N)+er, (N+N)+er;
- 2) складнопохідні прикметники, утворені за моделями (Adj+N)+ed, (Num+N)+ed, (Ven+N)+ed, (N+N)+ed;
- 3) похідні складні слова (іменники та прикметники), утворені конверсією за моделлю (V+Adv)+conversion;
- 4) похідні складні дієслова, утворені на підставі конверсії за моделями (Adj+N)+conversion, (N+N)+conversion [Дементьева, с. 6].

У зв'язку з викладеним вище, важливою ознакою складнопохідних слів є їх здатність бути основою для утворення інших слів, наприклад, *house-proud* → *house-proudness*. До того ж, участь складних слів у подальшому словотворі підкреслює їх роль у збагаченні словникового складу англійської мови. Одним словом, цей спосіб словотворення є перспективним у зв'язку з появою великої кількості слів цього типу.

Слід мати на увазі, що саме складні слова синтаксичного типу представляють особливий клас англійських *композицій*. Ймовірно, що синтаксичний спосіб словотвору значно поширюється на сучасному етапі розвитку мови, незважаючи на те, що виник він ще на початку новоанглійського періоду. Наразі багато науковців, такі як Н.С. Дементьева, Е.Н. Бортничук, В.І. Заботкина, засвідчують посилення тенденції до

збільшення вживання багатокомпонентних комбінацій. До того ж, вони досліджують природу складних слів саме синтаксичного типу [Дементьева, с. 15; Бортничук, с. 160; Заботкина, с. 31].

Як вважає П.В. Царьов, слова-фрази становлять утворення, що між словами і реченнями займають проміжну позицію. За своєю структурою – це розповідні, питальні, наказові речення. Тоді як за своєю функцією і значенням вони є складними словами, які відрізняються від речень порядком розташування, смислом, графічно чи наявністю дефіса [Царев, с. 8]. Н.С. Дементьева акцентує увагу на тому, що графічне оформлення дефісом багатокомпонентних одиниць стає ознакою лексикалізації відокремленого словосполучення або речення [Дементьева, с. 17].

Цих поглядів дотримується і А.В. Ребрій, який визначає багатокомпонентне словоскладання «з'єднанням декількох (трьох і більше) базових морфем на основі процесу універбалізації, тобто переходу синтаксичних конструкцій у ранг складних слів» [Ребрій, с. 131]. Т.І. Арбекова називає компресивами складні слова, утворені компресією словосполучень і речень у результаті синтаксичного зміщення без змін їх компонентного складу [Арбекова, с. 23]. Вчена також підкреслює, що більшість таких одиниць є індивідуальними авторськими утвореннями, які використовуються для надання мові образності [там само, с. 24].

Зауважимо, що більшість складних слів синтаксичного типу не реєструється словниками. Вони є okazіональними утвореннями або okazіоналізмами, що вживаються зі стилістичною метою. Проте, деякі з них входять до складу словників, наприклад, *state-of-the-art*. На думку О.М. Бортничук, такі складні слова є результатом процесу семантичного відокремлення та з'єднання вільних словосполучень за структурою [Бортничук, с. 160].

До речі, більшість слів синтаксичного типу виникає на основі фразових означень, що вживаються як прикметники: *rare-as-gold-dust (smiles)*. Найпоширенішою групою складних слів цього типу є прийменникова група,

коли компоненти складного слова з'єднані між собою за допомогою прийменника: *face-to-face (meetings)*. Серед лексикалізованих синтаксичних груп особливе місце належить координативним складним словам. Так, конструкція такого типу складається з двох рівноправних елементів, поєднаних сполучником *and*. Потрібно зауважити, що різні частини мови можуть поєднуватися при утворенні складних слів цього типу: *black-and-white (photograph)* [Заботкина, с. 32].

Отже, слова синтаксичного типу є суто англійським способом словотворення. Подібні слова набувають оказіональності і виступають означеннями у реченні. Вони часто є експресивними багатоконпонентними епітетами [Арбекова, с. 45]. Увагу науковців привертають складні прикметники, що утворюються за рахунок компресії цілих речень без зміни їх складу. Авторськими утвореннями є компресиви цього типу, що вживаються переважно у художній літературі і надають тексту виразності.

Відтак, можна впевнено стверджувати, що англійські композити є цікавим предметом дослідження. Постійний інтерес науковців до проблем словоскладання зумовлює віднайдення нових шляхів їх розв'язання. При цьому основні зусилля спрямовуються на розгляд значення композитів.

Потрібно зазначити, що словоскладання значного поширення набуло в системі іменника, що пояснюється низкою причин:

- а) морфологічними (невелика кількість суфіксів),
- б) лексичними (незначна кількість відносних прикметників),
- в) синтаксичними (наявність в англійській мові таких синтаксичних конструкцій, які сприяють їх перетворенню на складне слово) [Вауер, с. 109].

На думку О.Д. Мешкова, важливу роль у процесі творення нових слів і вдосконалення лексичної системи мови відіграє словоскладання. Воно відображає специфіку мови. Адже поряд із деякими спільними для багатьох мов рисами, воно має національні, характерні лише для англійської мови особливості [Мешков, с. 172]. Таким чином, існування великої кількості складних слів пояснюється аналітичною будовою англійської мови та

широким використанням порядку слів. Так, І.В. Арнольд визначає дві особливості англійського словоскладання:

1) вільні морфеми (*free forms*) є безпосередніми компонентами англійських складних слів;

2) англійські складні слова переважно складаються з двох основ, а слова, що складаються з більше ніж двох основ, мають у своєму складі службове слово [Арнольд, с. 90].

Наявні погляди щодо цього питання наводить І.В. Арнольд. Класифікація складних слів, запропонована науковцем [Арнольд, с. 123], передбачає аналіз їхніх складників, зокрема вона виокремлює:

а) складні слова, що містять прості основи: *arena rat, flannel mouth*;

б) складні слова, у яких є хоча б один похідний елемент: *booz-fighter, kid-walloper*;

в) складні слова, у яких хоча б один із елементів є скороченням: *V-day, H-bag*;

г) складні слова, один із елементів яких є складною основою [Арнольд, с. 239]: *classroom-window*.

До того ж, словесно-цифрові сполучення та деякі інші утворення, наприклад, *Euro-2012* тощо належать до другорядних структурних типів складних слів.

Щодо визначення поняття складного слова, то *складним словом* називають об'єднання двох або, рідше, трьох основ, що функціонує як одне ціле і виділяється в складі речення як окрема лексична одиниця [Арнольд, с. 56].

Існує багато класифікацій і моделей складних слів. На думку Г.І. Приходько, моделі словоскладання різняться за багатьма характеристиками. Так, існують моделі, за якими утворюються слова, що відображають важливі соціальні поняття [Приходько, с. 104]. За Л. Блумфілдом [Bloomfield, с. 233], усі складні слова поділяються на синтаксичні і асинтаксичні. До перших належать ті, в яких послідовність

компонентів збігається з послідовністю слів у синтаксичних словосполученнях. До других складних слів належать такі слова, в яких компоненти знаходяться в комбінаціях, неможливих для синтаксису відповідної мови.

За класифікацією Л.С. Янишиної, серед слів-комполітів переважають складні слова, що утворені за асинтаксичною моделлю N+N. Наступною поширеною асинтаксичною моделлю зазвичай є модель N+Adv. Продуктивною виявилася також синтаксична модель V+N. За цією схемою утворюються складні слова, що називають особу відповідно до роду її занять або до її поведінки. Назвімо також синтаксичну модель A+N. Щодо прикладів складних слів, які складаються з більш, ніж двох основ, то подібні слова, зазвичай, утворюються в мові випадково [Янишина, с. 89-93].

О. Голуб та О. Бондаренко поділяють складні слова за своєю семантичною структурою на мотивовані та ідіоматичні (немотивовані) [Голуб, с. 137]. Семантична структура складних слів з прозорою мотивацією логічно вибудована із семантичної структури складників, вживаних з прямим чи переносним значенням: *foot-wear*, *foot-note* тощо. В ідіоматичних складних словах семантична структура не є сумою значень складників: *to give in* (*to surrender*). Отже, майже всі англійські складні слова є морфологічно або семантично мотивованими [там само, с. 138].

На основі аналізу наукової літератури та значної кількості комполітів можна виділити наступні *критерії* визначення комполіта:

- 1) синтаксична валентність (відсутність анафоричних зв'язків між внутрішнім компонентом комполіта і зовнішнім елементом);
- 2) лексична цілісність;
- 3) лексична природа компонентів (лексема);
- 4) цілий комполіт є членом однієї великої лексичної категорії,
- 5) обидва компоненти комполіта є вільними основами і мають специфічне значення, яке уможливорює їх окреме функціонування, складається з двох вільних морфем [Дубравська, с. 111].

Аналізуючи семантичну структуру складних слів, О. Голуб та О. Бондаренко розглядають семантичні сурядні чи підрядні відношення між їхніми компонентами. Погоджуючись з думкою вчених, ми зазначаємо, що складні слова, компоненти яких мають рівнозначний статус, утворені за допомогою сурядного зв'язку: *Anglo-American, secretary-manager*. У межах цієї групи виокремлені такі підгрупи складних слів:

а) редуplikовані утворення (*goody-goody, hush-hush*);

б) складні слова, елементи яких перебувають у відношенні «рід – вид» й належать до однієї частини мови (*an actor-manager*);

в) парні фонічні утворення, тобто повтор основного елемента, але зі зміненим голосним звуком: *chit-chat, shilly-shally* [Голуб, с. 138].

У складних словах із підрядним зв'язком один елемент є головним, а другий несе сему означення, додатка чи обставини. Потрібно зауважити, що семантико-морфологічним центром складного слова найчастіше виступає другий елемент, що є носієм частиномовної характеристики слова: *baby-sitter, looking-glass* [Верба, с. 44].

Прийнято вважати, що для англістики більш характерним є поділ складних слів на **ендоцентричні** (значення яких може ідентифікуватися із значенням одного з компонентів): *bookselling, baby-sitting* та **екзоцентричні** (значення яких лежить поза межами значень складників): *killjoy, scarecrow*, тощо [Арнольд, с. 111–125]. У групі екзоцентричних складних слів виокремлюють **бахуврихі**, до яких належать субстантивні та ад'єктивні бахуврихі. У свою чергу, у субстантивних бахуврихах перший компонент перебуває в предикативному відношенні до другого. Зі свого боку, другий компонент є безпосереднім чи метонімічним найменуванням частини тіла або деталі одягу: *white-collar* (службовець), *slow-belly* (ледар). Відмінною рисою ад'єктивних композитів типу бахуврихі є те, що значення цілого є переносним стосовно значень його частин: *moon-faced* (круглолиций), *bare-faced* (безбородий) [Омельченко, с. 6]

Здійснене дослідження дає можливість зробити такі висновки. Словоскладання є одним з найпродуктивніших способів творення слів. Саме через це дослідження у цій галузі наразі не втрачають актуальності. В англійській мові складні слова виконують функцію економії зусиль, сприяючи підвищенню інформативності повідомлення. У мові художньої літератури, слензі тощо вони також впливають на збільшення експресивності повідомлюваної інформації. До того ж, слід наголосити на тому, що в англійській мові злиття слів відбувається шляхом юкстапозиції. Частини складних слів часто є вільними, а вживання слів синтаксичного типу більш поширене в англійській художній літературі та мові ЗМІ. Крім того, часто такі утворення переходять у розмовну сферу, тобто у повсякденне спілкування.

1.2 Метафори у словоскладанні

Однією з найважливіших особливостей досліджуваного об'єкта є те, що метафори-композиції (далі – МК) розпадаються на дві групи за **семантичною** структурою:

1) ті, які пройшли метафоричне переосмислення на базі вже сформованих та функціонуючих у прямому значенні композит. У них лексична деривація відбувається в межах даної композиції: *bell-ringer* пр. дзвонар; перен. сл. малокаліберний політик; *thick-skinned* пр. товстошкурий; перен. несприятливий до критики;

2) МК, які утворились шляхом універбації метафоричних синтаксичних конструкцій і функціонують тільки в переносному значенні: *baby-kisser* політик; *apple-polisher* підлабузник [Гонта, с. 1].

Згідно з цією класифікацією, метафори-композиції **першої групи** розгортаються у синтаксичні конструкції, які можуть сприйматися як в прямому, так і в переносному значеннях відповідно до певного значення конкретної лексеми: *thick-skinned* → a person having a thick skin пр.

товстошкурий; перен. той, хто є нечутливим. Семантико-морфологічна структура композит *другої групи* репрезентується лише на рівні синтаксичних конструкцій. Це дозволяє виявити сигніфікативне значення цільнооформлених складних за структурою лексем. Прямі значення таких лексем є можливими. Однак словниками вони зазвичай не фіксуються [там само, с. 2].

Існує низка чинників, які ускладнюють розуміння МК та пошук відповідника у мові перекладу. Перш за все, необхідно описати загальні характеристики їх морфологічної та семантичної структур. Для досягнення поставленої мети потрібно відштовхуватись від відомого положення про те, що в лексичній одиниці наявний як план вираження, так і план змісту. Під планом разом з І. Гонтою, розуміємо одну з двох сторін мовного знаку, як один з його аспектів. Сам термін *метафора-компози* свідчить про те, що відповідні лексеми є композитами за морфологічною будовою і метафорами за семантичним складом. Отже, поділяючи думку І. Гонти, метафорою-композицією вважаємо мовну одиницю лексичного рівня, яка в плані вираження є композицією, а в плані змісту характеризується наявністю метафоричного значення в одному зі своїх значень [Гонта, с. 85].

Зважаючи на особливості складного слова, висувають різні критерії його оформлення. До них належать акцентуальний, семантичний, морфологічний, орфографічний і функціональний критерії. Крім того, сюди належить також критерій, заснований на тому, що належність складного утворення до розряду складних слів нібито залежить від граматичної природи першого компонента лексеми. За твердженням деяких науковців, жоден з вищезазначених критеріїв не є достатнім для повного розмежування слів та словосполучень [Гонта, с. 86]. На думку І. Гонти, акцентуальний та семантичний критерії не є достатніми, оскільки, в першому випадку, наголос у складних словах має значні коливання. У другому випадку, окрім лексичних одиниць цільність семантики притаманна фразеологізмам.

Орфографічний критерій є суттєвим, не зважаючи на різнобій у написанні низки лексичних одиниць, наприклад, таких як *headmaster*, *headmaster* та *head master*. До того ж, на думку багатьох лінгвістів, він є вирішальним при віднесенні мовної одиниці до розряду складних слів [Омельченко; Мешков; Гонта; Деменчук]. Загальновідомим є те, що у становленні складного слова мають місце три етапи: роздільне написання, написання через дефіс та написання разом. Так, написання складного слова разом свідчить про те, що відповідна лексична одиниця сприймається як семантична єдність у мовній свідомості мовця. Як стверджує О.Д. Мешков, роздільне написання не може бути ознакою словосполучення. В той час, як написання разом є незаперечною ознакою складного слова [Мешков, с. 78]. Особливої уваги, на наш погляд, набуває критерій функціональності. Він полягає в тому, що лексема, яка складається з двох основ, не має лексикографічної позначки слова. Проте вона функціонує в мовленні як повноцінна лексема.

Метафоричне значення, яке характеризує МК у плані змісту, розвивається із прямого і є його переносним. Інакше кажучи, отримуємо метафору як явище мови, коли слово, не втрачаючи попереднього зв'язку з денотатом, отримує новий зв'язок з новим денотатом.

Підводячи висновки до вищесказаного, коротко дамо визначення метафорам-комполітам, як лексичним одиницям, що в плані вираження є складними словами зі всіма критеріями цільнооформленості. Серед них вирішальним є графічний критерій, що полягає у написанні через дефіс або разом. У плані змісту метафори-комполіти характеризуються наявністю переносного метафоричного значення.

Причиною того, що англійська мова характеризується зростаючою роллю композитного способу утворення слів, є тенденція до економії мовних засобів. Подібний спосіб словотвору має місце у всіх сферах мови. За підрахунками низки лінгвістів, він є одним з найбільш продуктивних в англійській мові. При цьому значній кількості лексичних одиниць, утворених

способом словоскладання, притаманне метафоричне переосмислення всієї лексеми або одного з її компонентів. Композити такого типу є інформаційно насиченими. Це можна пояснити їх складною морфологічною структурою. Метафоричне переосмислення композитів часто розширює ролі конотативних компонентів в їх значенні. Попри це, вони отримують яскраве експресивне забарвлення, особливо серед субстандартних прошарків англійської мови.

Загальновідомо, що англійські композити з метафоричним значенням ставали об'єктом часткового дослідження [Омельченко; Марчанд; Крайняк; Дембовська; Деменчук] та комплексного дослідження [Дюжикова; Гонта] у різні часи. Варто додати, що метафоричне переосмислення займає центральне місце у сленговому словотворі. Проілюструємо це твердження на прикладах з лексикографічних джерел: *курка* укр. – 1. дівчина або молода жінка (пор. амер. сл. – *hen* жінка, особ., та, що пліткує, *chick*); *лось*, *бик* укр. – великий масивний чоловік (пор. амер. сл. – *stag* чоловік або хлопець) і т.д. Подібні метафоричні аналогії, що засвідчують переклад сленгізмів при майже повному збереженні метафоричного образу є скоріше виключенням. Це можна пояснити тим, що утворення сленгізму відбувається на рівні мовленнєвої творчості індивіда [Гонта, с. 53].

Аналіз англійських метафор-композит, зібраних шляхом вибірки та їх розгляд дозволяє виділити дві групи лексем в залежності від послідовності реалізації процесів основокладання та метафоризації. До *першої групи* метафор-композит разом з І. Гонтою, відносимо складні за морфологічною будовою лексеми. В них основокладання передує процесу метафоричного переосмислення. Такі слова отримали назву метафорично-переосмислених композитів (далі – МПК), оскільки в їх основі лежить похідне пряме значення [Гонта, с. 20]. МПК характеризуються розгорнутою семантичною структурою. До того ж, вони актуалізуються в обох значеннях – переносному і прямому. Зауважимо, що процес сприйняття такої лексеми полягає у виявленні спільної риси, на базі якої відбувся метафоричний перенос.

Цікавими та образними є МПК, що були переосмислені в українському сленгу. Порівняймо в англійській та українській мовах: *battle-axe* пр. алебарда, бойова сокира; перен. войовнича стара жінка; *Christmas-tree* пр. різдвяна ялинка; перен. 1. п'яниця, 2. військ. пульт управління [WTNI].

Друга група метафор-комполит включає складні лексеми, утворені шляхом зрощення метафоричних словосполучень. Процеси утворення морфологічної та семантичної структур відбуваються одночасно. Результатом цього процесу є поява композити лише з метафоричним значенням. Такі одиниці за І. Гонтою, будемо називати метафорично-мотивованими композитами (далі – ММК) через те, що в їх основі лежить метафоричне судження [Гонта, с. 21]. Складні слова-метафори, що включають у свою морфологічну структуру основу одного або кількох членів словосполучення, утворюються при згортанні відповідних метафоричних суджень. Тоді як в основі розгортання складної лексеми у вихідне мотивуюче судження, полягає механізм сприйняття значення слова особою, яка розшифровує вислів. Напр.: англ. *tongue-tied* 1. неспроможний говорити від страху 2. п'яний – a person with a tied tongue [WTNI].

Результати дослідження підтверджують справедливість твердження, що з метою декодування метафори-комполита такого типу, треба пройти два етапи: розвернути універб у вихідне мотивуюче судження та інтерпретувати судження шляхом відтворення порівняння [там само, с. 22]. Як видно, при розгортанні МК у мотивуюче судження процес інтерпретації не викликає особливих труднощів. Проте в деяких випадках розуміння словотвірної мотивації вимагає культурно-лінгвістичних фонових знань. Ці факти переконують у тому, що більшість метафорично мотивованих композит виникає шляхом зрощення метафоричних суджень, оминаючи стадію фразеологізації. Хоча зустрічаються лексеми, що утворюють лексико-синтаксичні пари, в яких метафори-комполити відповідають фразеологізмам: *brain-teaser* – to tease smb's brains; *boot-licker* – to lick smb's boots [WTNI].

Цікаво, що в англійській мові ММК часто стають дериваційним джерелом для нових лексичних одиниць такого ж типу. Значну роль при цьому відіграє конверсія: *moonlight* 1. нелегально вироблене спиртне; самогон; 2. перевозити самогон [WTNI]. Тоді як суфіксація найчастіше використовується при утворенні ММК-прикметників: *flathead* дурень – *flatheaded* дурний [WTNI]. Крім того, можна зустріти випадки, коли ММК переходять в іншу частину мови шляхом як конверсії, так і суфіксації: *moonshine* 1. самогон; дешеве або низькопробне спиртне; 2. гнати або провозити самогон – *moonshiner* самогонщик [WTNI].

Дослідження показало, що у сучасному англійському словотворі слова, утворені шляхом основокладання, складають значний прошарок. Багато лінгвістів розглядали їх у семантичному, структурному, функціональному та когнітивному аспектах (Н. Marchand, О. Д. Мешков, Л. Ф. Омельченко і т.д.). Проте слід звернути увагу на те, що досить мало робіт було присвячено саме вивченню ад'єктивних композит з метафоричним значенням. Так, ад'єктивні композити з метафоричним значенням становлять чисельний лексичний пласт в мовному субстандарті, зокрема в американському сленгу. Їх кількість вказує на суттєвість цієї групи композит [Гонта, с. 31]. При цьому було зібрано лише лексеми, яким притаманні всі критерії цільнооформленості [там само, с. 32].

Варто зазначити, що структурне моделювання композит з урахуванням семантики їх компонентів [Никошкова, с. 9], як і структурне моделювання субстантивних композит з урахуванням метафоричного переосмислення компонентів [Гонта, с. 111–157] вже було предметом дослідження. Проте поза увагою залишилися ад'єктивні метафори-композити, дієслова та прислівники. Кількісно вони поступаються іменникам. Однак завдяки складній морфологічній структурі та ідіоматичному значенню вони становлять важливий об'єкт для дослідження. Між іншим, ад'єктивні МК структурно розпадаються на безпосередньо складні та складнопохідні. Диференційною рисою ад'єктивних МК є високий відсоток складнопохідних

лексем, більшість з яких складають бахуврихи, тобто композити зі значенням посесивності.

Висновки до розділу 1

У процесі творення слів в англійській мові найбільш продуктивним способом є словоскладання. Зазвичай англійські слова-композити, що утворилися за допомогою цього способу словотворення, мають у своєму складі дві основи. Складні слова поділяються на два типи: утворені за синтаксичною моделлю та за асинтаксичною. За іншою класифікацією, виділяють три типи словоскладання: нейтральний, морфологічний і синтаксичний. В нейтральному словоскладанні процес приєднання основ здійснюється без будь-якого елемента, інколи лише через дефіс. У деяких випадках одна із основ є скороченою. За морфологічним типом нове слово будується за допомогою двох основ і голосної або приголосної між ними. Такий тип не характеризується продуктивністю. Слова синтаксичного типу словоскладання утворюються із сегментів мовлення і можуть містити артиклі, прийменники та прислівники. Синтаксичний тип словотворення є типовим для англійської мови і широко представлений саме в іменниках і прикметниках.

Аналіз форми складних слів передбачає розгляд їхніх частиномовних характеристик. В англійській мові словоскладання активно використовується для утворення іменників, прикметників, рідше – займенників, прислівників і дієслів. В англійській мові вчені традиційно визначають такі моделі утворення складних іменників: основа іменника плюс основа іменника; основа прикметника плюс основа іменника; основа дієслова плюс основа іменника, і навпаки; основа займенника плюс основа іменника; основа числівника плюс основа іменника; основа прийменника плюс основа дієслова. В англійській мові чисельною є група складних іменників, утворених зі зворотної моделі: дієслово плюс післяйменник (рідше –

прислівник). Високопродуктивні в англійській мові такі моделі утворення складних прикметників: основа іменника плюс основа прикметника; основа іменника плюс основа дієприкметника; основа числівника плюс основа іменника; основа прикметника плюс основа іменника; основа прикметника плюс основа прикметника; основа прикметника плюс основа дієприкметника; основа прислівника плюс основа дієприкметника чи прикметника.

Ад'єктивні композити з метафоричним значенням є важливим лексичним пластом англійської мови, а особливо американського сленгу. Про це свідчать морфологічні моделі їх утворення. Українська мова не схильна до продукування великої кількості композит. У результаті, для адекватної передачі значення англійського ад'єктивного композитного сленгізму слід вдаватися до пошуку українського сленгового відповідника будь-якої морфологічної структури. Як правило, при виборі відповідника перекладачу слід керуватися принципом збереження прагматичного значення. Втрата ж образного значення, в більшості випадків, є незворотною.

РОЗДІЛ 2

СТРУКТУРНІ, СЕМАНТИЧНІ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ МЕТАФОР- КОМПОЗИТ

2.1 Словотворча структура метафоричних композит

Перш ніж перейти до розгляду й аналізу структурно-семантичних особливостей англословних метафор-комполит, варто зупинитися на визначенні самого поняття «метафора».

На нашу думку, підвищений інтерес до метафори можна пов'язати зі змінами, які відбулися в структурі та динаміці сучасного знання про світ. Крім того, значну увагу до цього явища можна пояснити й новим поглядом на проблему вербалізації результатів пізнання, прагненням лінгвістично обґрунтувати різні стилістичні прийоми, які створюють експресивність тексту. У зв'язку з цим з'являються нові підходи до вивчення цього тропу, що підтверджується значною кількістю робіт у цьому напрямку, які з'явилися останнім часом [Астаф'єва, с. 273]. Як відомо, метафора є одним із широковживаних тропів, який полягає у використанні слова, що позначає певний клас предметів для характеристики об'єкта, який належить до іншого класу [Дядюра, с. 112]. У широкому значенні термін «метафора» застосовується до будь-якого виду використання слів у непрямому значенні.

Зазначимо, що традиційно аналіз складних слів з метафоричним значенням в англійській мові починають з того факту, що майже однаковими є кілька способів утворення композитів. По-перше, це юкстапозиція елементів у структурі складного слова [Голуб, с. 134]:

You are, sueh a candy-ass! Stand up for your right. / Ralph seems tough, but he's just a candyass; Stop the candy-ass stuff. Handle this issue directly. / The candy-ass approach just-isn't going to work (APCАС, с. 75).

У першому фрагменті сленгізм *candy-ass*, виражений метафорою-комполитом, має значення «боягуз». Тоді як у другому фрагменті він

вживається у ролі прикметника (ад'єктивної метафори-компози) зі значенням «боязливий». Модель є поширеною в англійському розмовному мовленні, що пояснюємо її аналітичною будовою.

Іншим способом творення метафоричних складних слів є використання голосних або приголосних звуків як з'єднувальних елементів, а також артиклів:

This ding-a-ling comes up and asks me for a dollar for the orphans. I tell her I got all the orphans I can use at any price. / Who's the ding-a-ling who painted the windows stuck? (APCAS, с. 112)

У фрагменті тексту лексема **ding-a-ling** вживається у негативному значенні й позначає безглузду людину або людину, яка відчуває запаморочення. Тут також спостерігаємо фонетичне стилістичне явище ономаатопеї або звуконаслідування (у якої в вухах дзвін).

Крім названих, використовують прийменники або сполучники й т. ін. як з'єднувальні елементи:

Bob is sort of standoffish until he gets to know you. / Don't be so standoffish! Join in the fun. / I am a standoffish guy (APCAS, с. 385).

У текстовому фрагменті сленгізм **standoffish** зі значенням «відчужений» за структурою утворений за моделлю N + of + N з приймениковим зв'язком.

Скористаємося класифікацією складних слів з метафоричним значенням, запропоновану І.В. Арнольд [Арнольд, с. 123], що передбачає аналіз їхніх складників. Серед них зокрема виокремлюємо:

1) складні слова, що містять прості основи:

And again, the mayor tried to stonewall the investigation. / If you continue to stonewall, we'll call in the FBI; His answer to the committee was another stonewall that caught them all by surprise. / The stonewall they were faced with was almost too much (APCAS, с. 390).

У першому фрагменті лексема **stonewall** вжито у значенні «перешкоджати чому-небудь або кому-небудь», у другому – «обструкцію».

2) складні слова, у яких є хоча б один похідний елемент:

old-timer старий (тж. як звертання.)

Hey, old-timer, how's it going? / Ask that old-timer over there if it has always been this bad around here (APCASC, с. 282).

lady-killer чоловік, який має великий успіх у жінок

Bruno is anything but a lady killer. / We saw an old-time lady-killer with a closecut black mustache and everything (APCASC, с. 236).

3) складні слова, у яких хоча б один із елементів є скороченням:

big-M. морфін (нарк.)

The big-M. is relatively hard to get these days. Addiction to the big-M. dates back, to the Civil War (APCASC, с. 42).

4) складні слова, один із елементів яких є складною основою [Арнольд, с. 127]:

sweetheart-pie (**sweetie(-pie)**) милий (дитина, чоловік, дружина, коханець(ка) і т.п.) (часто як звертання.)

Look, sweetheart-pie, can't we afford a new car?

Pick up your toys, sweetie-pie. Aunt Matilda is coming over for a visit (APCASC, с. 399).

Аналіз форми складних слів передбачає розгляд їхніх частиномовних характеристик. В англійській мові словоскладання активно використовується для утворення іменників, прикметників, рідше – займенників, прислівників і дієслів (більш чисельні – в англійській мові).

Вчені визначають такі моделі утворення **складних іменників** [Левицкий, с. 100]:

1) основа іменника плюс основа іменника $N + N = N$:

If those paper-pushers can't get their work done on time, make them stay late. / don't want to talk to some paper-pusher, I want to talk to the boss; The bank teller spotted a well-known paper-pusher and called the cops. / The old lady was charged as a paper-pusher and sent to jail (APCASC, с. 292); *If the newshounds*

get hold of this story, we'll never have any peace. / Tell that newshound that I'll sue her if she prints that! (APCASC, с. 271)

У першому фрагменті метафора-комполит ***paper-pusher*** (тж. pencil-pusher) вжито у значенні «бюрократ, дрібний чиновник». У другому випадку ***paper-pusher*** (*paper-hanger*) означає людину, яка збуває підроблені чеки. У третьому фрагменті лексема ***newshound*** позначає професію репортера, який вишукує новини із завзятістю гончака (з яскравими негативними конотаціями).

2) основа прикметника плюс основа іменника Adj + N = N:

Please don't poor-mouth my brother. / There's no need to poor-mouth your clothing; She's got money, but she's always poor-mouthing anyway. / Spend more time looking for a job and less time poor-mouthing (APCASC, с. 308); *I think they ought to send you to the funny-farm. / He's too far gone for the funny-farm* (APCASC, с. 152).

Перший фрагмент демонструє вербалізацію метафори-комполита ***poor-mouth*** зі значеннями «погано відгукуватися про будь-кого» (тж. bad-mouth-) та «постійно говорити про свою бідність». У другому фрагменті лексема ***funny-farm*** вжита на позначення урбаноніма «психіатрична лікарня».

3) основа дієслова плюс основа іменника V + N = N, і навпаки N + V = N:

This shavetail here is trying to tell me my job. / Who's the shavetail dancing with the Colonets daughter? (APCASC, с. 351); *I'm getting to be such a scatterbrain, I think. / Aunt Martha is a real scatterbrain. She always forgets where her glasses are* (APCASC, с. 340).

Перший фрагмент ілюструє функціонування сленгізму ***shavetail***, що означає молодшого лейтенанта, унтер-офіцера або будь-яку недосвідчену людину і є військовим сленгізмом на позначення ненавчених мулів, яких мітять, збриваючи шерсть на хвості. У другому фрагменті лексема ***scatterbrain*** вжита на позначення забудькуватої людини, роззяви.

4) основа займенника плюс основа іменника Pron + N = N:

That chick is some punkins! Isn't this little gadget really some pumpkins?
(APCAS, с. 373)

Метафора-комполит *some pumpkins* має також звуковий синонім *some punkins* і вживається зі значенням «хто-небудь чудовий або особливий», що несе у собі позитивні конотації.

5) основа числівника плюс основа іменника Num + N = N:

I won't stay around here playing second fiddle for someone half my age and ability! / There are worse things than being second fiddle (APCAS, с. 345); The second sacker missed the throw, and the runner went on home. / The shortstop and the second sacker crashed into one another trying to catch a ball (APCAS, с. 345).

Як бачимо, метафоричне значення лексеми *second fiddle* полягає у негативній характеристиці людини на других ролях, тобто другої за положенням (вживається часто з play). Друге складне слово *second sacker* вжито у більш нейтральному значення на позначення другого відбиваючого у бейсболі.

Варто зауважити, що в англійському розмовному мовленні чисельною є група складних метафоричних іменників, утворених зі зворотної моделі, тобто дієслово плюс післяйменник (рідше – прислівник) V + Adv = N:

brew-out пивний запій

Was that Tom's brew-out I was at? Were-you at Tom's brew-out?/ I was too bombed to see who was there (APCAS, с. 63).

Серед англомовних метафор-комполит, відібраних нами зі Словника американських сленгових виразів високопродуктивними є такі моделі утворення складних прикметників [Голуб, с. 135]:

1) основа іменника плюс основа прикметника N + Adj = Adj:

All the kids were completely hog-wild by the time I got there. / Things got sort of hog-wild while you were away (APCAS, с. 199).

У фрагменті метафору-комполит *hog-wild* «шалений, буйний» вжито на позначення негативної характеристики людей.

2) основа іменника плюс основа дієприкметника:

Now that is really a fatheaded idea. / It's not fatheaded! / Lets not come up with a fatheaded plan. This one has to make sense (APCASC, с. 136).

Як і у попередньому фрагменті лексема **fatheaded** «дурний» слугує для характеристики негативних рис адресата.

3) основа числівника плюс основа іменника:

He had reached the limit on his two-arm habit: There wasn't any place left to hit the channel./ Bruno was a twofisted drinker with a two-arm habit (APCASC, с. 431).

Метафора-комполит **two-arm habit** означає ту ступінь пристрасті до наркотика, при якій наркоман змушений використовувати для ін'єкцій обидві руки.

4) основа прикметника плюс основа іменника:

Max is the main good-time man in this neighborhood. / The fuzz wants to see all the good-time men behind bars (APCASC, с. 169).

Лексема **good-time man** вжита на позначення продавця наркотиків і належить до молодіжного американського сленгу.

5) основа прикметника плюс основа прикметника:

As a matter of fact, everything is just hunky-dory. / That is a hunky-dory idea all right (APCASC, с. 206).

Метафора-комполит **hunky-dory** зі значенням «хороший, відмінний» має позитивні конотації.

6) основа прикметника плюс основа дієприкметника:

I guess I've done it. I'm pink-slipped / Now I'm a member of the young and pink-slipped crowd (APCASC, с. 301).

Метафора-комполит **pink-slipped** позначає «звільнений з роботи», що відображає негативні конотації.

7) основа прислівника плюс основа дієприкметника чи прикметника:

up high – наркотичне сп'яніння.

She was always looking for a good up high. When she couldn't find Quality, she went after quantity. / Many of them have to have an up high. They are too close to clinical depression to chance anything else (APCAS, с. 435); She was a little upholstered, but not seriously impaired / He drank till he was comfortably upholstered (APCAS, с. 435); Fortunately, he was. Upholstered enough that the fall didn't really hurt. / My well-upholstered brother has to go on a diet wenchy u whenchy (APCAS, с. 446).

У першому фрагменті лексему **upholstered** вжито у значенні «п'яний», тоді як лексема (**well-)**upholstered означає «гладкий, товстий».

8) основа прийменника плюс основа дієслова Prep + V = Adj:

That is really an offbeat idea. / Tom is sort of offbeat. Well, he's weird (APCAS, с. 278).

У наведеному фрагменті **offbeat** зі значенням «дивний; незвичний, неприйнятний» виконує оцінну функцію предмета або ситуації.

Маємо підкреслити, що наразі проблема мовного статусу деяких складних слів з метафоричним значенням в англійській мові науково не узгоджена. Переважна кількість **складних дієслів** утворена шляхом конверсії або за допомогою зворотного словотвору тощо:

The guy buttonholed me on my way out, and started asking me a lot of questions./ See if you can buttonhole a cop and get some directions (APCAS, с. 71); The thug used a blackjack to silence Barlowe. Max always carries a blackjack in his coat pocket; Max black-jacked the cop, and the guy crumpled up. / Someone blackjacked me as I came into the office (APCAS, с. 47).

У першому фрагменті **buttonhole** несе у собі значення «змусити когось слухати» (немов хапаючи за грудки так, що гудзики відлітають.) У другому фрагменті лексема **blackjack** має значення невеликого обтягнутого шкірою кийка, щоб приголомшувати людей, і є кримінальним жаргонізмом. У третьому фрагменті **blackjack** означає «вдарити когось таким кийком».

Прийнято вважати, що існують три типи словоскладання: нейтральний, морфологічний і синтаксичний. Так, у нейтральному словоскладанні процес приєднання основ здійснюється без будь-якого елемента, інколи лише через дефіс [Мелконян, с. 3]. У деяких випадках одна із основ є скороченою:

They said they were serving Alice B. Toklas brownies, but I think the whole business is a joke. / Aren't Alice B. Toklas brownies just an eccentric bit of nonsense? (APCAS, с. 47)

У наведеному прикладі метафора-комполит **Alice-B.-Toklas-brownies** вживається на позначення маленьких квадратиків шоколадного печива із запеченою в них марихуаною (винахід Alice B. Toklas, подруги Gertrude Stein.)

Проаналізувавши складні слова досліджуваного лексикографічного матеріалу, можемо стверджувати, що такий тип словоскладання поширений в розмовних текстах. Особливо це стосується іменників і прикметників, які характеризувались нейтральним типом словоскладання:

Your constant use of buzzword makes your work sound quite trivial. / What's the latest buzzword? (APCAS, с. 72)

Лексема **buzzword** становить метафору-комполит, що означає слово з технічного або наукового жаргону (пор. *fuzzword*).

Прийнято вважати, що за морфологічним типом нове слово будується за допомогою двох основ і голосної або приголосної між ними. Однак такий тип не характеризується продуктивністю. І саме в розмовному мовленні нам не вдалося зустріти жодного випадку використання даного типу складних слів з метафоричним значенням серед сленгізмів.

Натомість слова синтаксичного типу словоскладання утворюються із сегментів мовлення і можуть містити артиклі, прийменники, сполучники чи прислівники. Відповідні «синтаксичні» складні слова зберігають у своїй структурі ознаки синтагматичних відносин [Мелконян, с. 6]. Відмітимо, що синтаксичний тип словотворення є типовим для англійської мови. Він

широко представлений у сфері розмовного мовлення саме в іменниках і прикметниках:

dead and gone 1. (про людину), що давно померла; 2. (про річ) давно минулу;

Old Gerfs been dead and gone for quite a spell, When I 'm dead and gone, I hope folks remember me at my best; That kind of thinking is dead and gone. / The horse — and — buggy days are dead and gone (APCASC, с. 105).

falling-down drunk 1. п'яний, вкрай п'яний; 2. п'яний: людина, яка не може стояти на ногах;

She's not just tipsy; she's falling-down drunk. / Poor Fred's falling-down drunk and has no way to get home; Poor old Jed is turning into a falling-down drunk. / One more falling-down drunk in this neighborhood will not be anything new (APCASC, с. 134).

chug(-a-lug) випивати порцію (кухоль) пива (або іншого напою) одним ковтком;

The two guys tried to see who could chug-a-lug the most beer. / Wally; chugged two cans in a row. / All four of them sat there chugging (APCASC, с. 82).

Шляхом суцільної вибірки з лексикографічних джерел, а саме зі Словника американського сленгу Е.І. Тузовського, було відібрано 100 текстових фрагментів на позначення 111 англомовних метафор-комполит, які ми розподілили за структурою на моделі утворення складних іменників (84 ЛО), складних прикметників (22 ЛО) та складних дієслів (5 ЛО). Розподіл відібраних складних слів з метафоричним значенням виявився досить неоднорідним (див. табл. 2.1.1, табл. 2.1.2. і табл. 2.1.3.).

Таблиця 2.1.1

**Розподіл англомовних метафор-комполит за структурою
(моделі утворення складних іменників)**

Модель	Кількість	%
1. N + N = N	51	60

2. Adj + N = N	19	22,6
3. N + V = N	4	4,7
4. V + N = N	2	2,3
5. V + Adv = N, Adj + Abbr, Abbr + N, N + a + N, V + of + N, Prep + V, Pron + N, Num + N = N	1/8	9,5
Усього:	84	100

Аналіз зібраних шляхом вибірки з лексикографічних джерел, зокрема зі Словника американського сленгу складних іменників з метафоричним значенням показав, що серед метафор-комполит найбільш популярною виявилася модель $N + N = N$ (60%). Другу менш численну групу метафор-комполит загальною кількістю 22,6 % становить структурна модель $Adj + N = N$. До третьої групи складних метафоричних іменників належить модель $N + V = N$ (4,7%). Четверту групу метафор-комполит репрезентує модель $V + N = N$ (2,3%). Найменш чисельними виявилися моделі утворення складних метафор-комполит $V + Adv = N$, $Adj + Abbr$, $Abbr + N$, $N + a + N$, $V + of + N$, $Prep + V$, $Pron + N$, $Num + N = N$ (1,1% кожна).

Таблиця 2.1.2

**Розподіл англомовних метафор-комполит за структурою
(моделі утворення складних прикметників)**

Модель	Кількість	%
1. N + Participle = Adj, Adj + Participle	4/8	36
2. Adj + N = Adj	3	13,6

3. N + Adj = Adj, Adj + Pron = Adj, Adj + Adj = Adj, Adv + Participle/Adj = Adj	2/8	36
4. N + N = Adj, Participle + Adv = Adj, Num + N = Adj	1/3	13,6
Усього:	22	100

Аналіз зібраних шляхом вибірки зі Словника американського сленгу складних прикметників з метафоричним значенням показав, що найбільш популярними виявилися моделі N + Participle = Adj, Adj + Participle та моделі N + Adj = Adj, Adj + Pron = Adj, Adj + Adj = Adj, Adv + Participle/Adj = Adj загальною кількістю 72%. Другу менш чисельну групу складних метафоричних прикметників складають моделі Adj + N = Adj та N + N = Adj, Participle + Adv = Adj, Num + N = Adj (27,2 %).

Таблиця 2.1.3

**Розподіл англомовних метафор-комполит за структурою
(моделі утворення складних дієслів)**

Модель	Кількість	%
1. Adj + N + conversion = V	3	60%
2. N + N + conversion = V	2	40
Усього:	5	100

За даними таблиці 2.1.3 перша група складних дієслів з метафоричним значенням включає модель Adj + N + conversion = V (60%), тоді як

розповсюдженість моделі $N + N + \text{conversion} = V$, за якою утворені складні дієслова, складає 40% від загальної кількості американських сленгових виразів з метафоричним значенням.

Отже, у сучасній лінгвістиці утворення англомовних складних слів з метафоричним значенням, що часто є сленгізмами, може бути представлено складанням двох основ, написаних разом або через дефіс. У виборі метафоричної лексики відбивається зв'язок між мовою і екстралінгвістичними факторами. Це, у свою чергу, виявляється в прагненні використовувати сленгізми, що створюються для даного випадку. Як правило, такі сленгізми не фіксуються в словниках. Проте вони утворюються за певними моделями.

Слід зауважити, що в англійському розмовному мовленні для утворення складних слів часто відбувається злиття слів шляхом юкстапозиції. Крім того, частини метафоричних складних слів в англійській мові часто є вільними. Між іншим, вживання слів синтаксичного типу, так званих інкорпорованих слів є досить поширеним в англійській художній літературі та мові ЗМІ. Дуже часто такі складні утворення переходять у сферу повсякденного спілкування.

2.2 Функціонально-семантичні особливості метафоричних складних слів в англійській мові

Можна з упевненістю сказати, що за своєю семантичною структурою складні слова з метафоричним значенням поділяються на мотивовані та ідіоматичні (немотивовані). Семантична структура складних слів з прозорою мотивацією логічно вибудована із семантичної структури складників, що вживаються з прямим чи переносним значенням [Верба, 16 с.]:

dead-end kid молода людина без перспектив

Kelly wasn't your typical dead-end kid. / Max was a deadend kid from the day he was born (APCAS, с. 107).

Як бачимо, в ідіоматичних складних словах семантична структура не є сумою значень складників:

This guy has a super deadpan. / Remember the deadpan she used to put on?; The guy's a perfect deadpan. / When you come on stage, look like a deadpan; What a deadpan expression! / Her face is totally deadpan. / He has such a deadpan approach to everything (APCASC, с. 108).

Лексема **deadpan** у трьох фрагментах має три різних значення, що відображають як негативні зовнішні риси людей, так і негативні внутрішні характеристики, а саме: 1. невиразне обличчя; 2. людина з невиразним обличчям; 3. нудне, неживе (зазвичай про вираз обличчя і т.п.). Потрібно додати, що майже всі англійські складні слова є морфологічно або семантично мотивованими.

Аналізуючи семантичну структуру складних слів, розглянемо семантичні відношення між їхніми компонентами. Вони можуть бути сурядними чи підрядними [Омельченко, URL]. Так, метафори-композиції, компоненти яких мають рівнозначний статус, утворені за допомогою сурядного зв'язку. У межах цієї групи виокремлені наступні підгрупи складних слів:

а) редульковані утворення:

1. **palsy-walsy** 1. друг, приятель (син. pal, buddy також як звертання) та 2. доброзичливий; перебільшено доброзичливий (часто з with.):

Look here, palsy-walsy, let's you and me get out of here; Meet my old palsy-walsy, John. We've known each other since we were kids; Why is Tom, so palsy-walsy with everyone? That guy is a little, too palsy-walsy (APCASC, с. 292).

б) парні фонічні утворення (повтор основного елемента, але зі зміненним голосним звуком):

Fiddle-faddle! та **Fiddlesticks!** є вигуком у функції окличного речення «Нісенітниця!», «Маячня!»:

Oh, fiddle-faddle! That's silly! Fiddlesticks! You can't be full. Have some more (APCASC, с. 137).

Між іншим, у складних метафоричних словах із підрядним зв'язком один елемент є панівним, а другий несе сему означення, додатка чи обставини. Найчастіше семантичним і морфологічним центром композита є другий елемент, який є носієм частиномовної характеристики слова [Верба, с. 44]:

What're all the fireworks about around here? / When the fireworks are over, come in and we'll talk; After Bruno's fireworks, we calmed down a little. / Cut out the fireworks, Sally. Calm down and get back to work (APCASC, с. 139).

Так, у першому випадку лексема **fireworks** має позитивне забарвлення «захоплення, захват». У другому вона відтворює негативні конотації, вживаючись у значенні «спалах емоцій; норовистість».

За К.Г. Коваленко, типи зв'язків між компонентами складних слів є субординативними та координативними в залежності від того, як поєднані між собою слова [Коваленко, с. 213]. Зазначимо, що при субординативному зв'язку складні слова впливають на семантичне й стилічне значення іншого. З іншого боку, зв'язок координативних складних слів не впливає на значення іншого компонента слова. Отже, субординативні композити структурно і семантично взаємозалежні. При субординативному зв'язку останній компонент складного слова визначає граматичне й семантичне значення [Алефіренко, с. 6]. До того ж, основну частину субординативних композитів складають прикметники:

Oh, don't be such a screaming-meemie! / Jennifer has been a terrible screamie-meemie all day long! (APCASC, с. 344)

Метафора-композит **screaming-meemie** та **screamiemeemie** має субординативний зв'язок і вжита на позначення плаксивої дитини або дорослого. Таким чном, субординативні метафори-композити складаються з двох елементів. Їх складові частини взаємозалежні структурно і семантично. При цьому вони не дорівнюють одна одній. Складні іменники субординативного типу з метафоричним значенням часто несуть у собі семантичну зміну значення.

З іншого боку, координативні композити становлять словосполучення, в яких обидва компоненти структурно і семантично до певної міри незалежні. Інакше кажучи, жоден із складових компонентів не має переваги над іншим [Дубравська, с. 114]:

sky-pilot священик

The sky-pilot says we can park in the church's lot, if we don't miss anything up or make too much noise. / The skypilot's a good guy (APCASC, с. 363).

Відповідні композити мають просту морфологічну форму, семантичну влучність, а також емоційне забарвлення. Часто другий компонент складної основи є морфологічним та семантичним центром. Тоді як перший компонент метафоричного композита доповнює значення другого компонента. Прикладом можуть слугувати композити, утворені за моделлю N+Adj=Adj:

What's the cotton-picking idea? / Who is this cotton-picking bigwig pushing us around? (APCASC, с. 96)

Лексема ***cotton-picking*** або ***cotton-pickin'*** належить до простонародної лексики і вжита у значенні «нікчемний, проклятий».

У метафоричних композитах основним є другий компонент, тобто прикметник, а перший компонент, іменник, уточнює суть другого компонента. Отже, новоутвореним словом стає відповідно прикметник [Bisetto, с. 320]:

Bruno got commode-hugging drunk in the space of two hours. / I could tell by the sounds coming from the bathroom that Ernie had come home commode-hugging drunk again (APCASC, с. 92).

Лексема ***commode-hugging drunk*** є складною, метафоричність її виявляється у змалюванні вщент п'яної людини (той, що допився до блювоти), досл. «дуже сп'яніла людина, яка вже навіть комод обіймає».

Зазначимо, що для англістики більш характерним є поділ складних метафоричних слів на ендоецентричні (значення яких може ідентифікуватися

із значенням одного з компонентів) та екзоцентричні (значення яких лежить поза межами значень складників) [Арнольд, с. 111–125], наприклад:

craphouse вбиральня

Wally's out in the craphouse reading, I guess. / Where's the craphouse that used to be out there? (APCASC, с. 99)

crispy-critter людина, яка сп'яніла від марихуани (від назви пластівців на сніданок)

He's fried all right. A real crispy-critter. / A crispy-critter came in and tried to sell tne his watch (APCASC, с. 99).

Потрібно відмітити, що у групі екзоцентричних складних слів з метафоричним значенням виокремлюють так звані бахуврихи, до структурно складних утворень яких належать субстантивні та ад'єктивні бахуврихи. У субстантивних бахуврихах перший компонент перебуває в предикативному відношенні до другого. Тоді як останній є безпосереднім чи метонімічним найменуванням частини тіла або деталі одягу:

crying towel хто-небудь або що-небудь заспокійливе, та «жилетка», в яку «плачуть»

I guess I really need a crying towel today. / I'm the kind of person who has to carry a crying towel at all times (APCASC, с. 99).

eyewash 1. обман, нісенітниця, дурниці; 2. спиртн

Aw, that's just a tot of eyewash! It's not eyewash! If s true! How about some of that nice eyewash!; You've been putting away a lot of that eyewash, haven't you? (APCASC, с. 132)

Зазначимо, що характерною рисою ад'єктивних композитів є те, що часто значення цілого є переносним стосовно значень його частин [Омельченко, URL], наприклад:

dirty-minded той, хто вишукує в усьому двозначності або вульгарності

Bruno is sort of dirty-minded, but he wouldn't do anything really vile. / He's a vile, dirty-minded jerk. / Most of those are dirty-minded (APCASC, с. 113).

Вище йшлося про те, що типовими для англійської мови є слова синтаксичного типу, у яких цілі словосполучення чи речення функціонують як означення. До того ж, їх пишуть через дефіс чи разом. З часом композити можуть переходити з класу оказіоналізмів у клас повноцінних мовних одиниць, наприклад:

come-hither look погляд, що спокушає

She blinked her bedroom eyes and gave him a come-hither look. / She had mastered the come-hither look, but was not ready for the next part (APCASC, с. 91).

У процесі розгляду словоскладання в англійській мові окремим дискусійним питанням є висвітлення проблеми напівафіксів. Так, суфіксоїдами називають кінцеві основи метафор-композитів, що мають високий рівень продуктивності. У процесі утворення нових слів шляхом словоскладання вони виробляють генералізовані значення [Левицький, с. 37]. Відповідно префіксоїди становлять препозитивні форманти, що активно використовуються у творенні складних слів з метафоричним значенням. У зв'язку з цим постає питання, чи є похідні з напівафіксами складними словами, або вони належать до префіксальних чи суфіксальних дериватів [Голуб, с. 136]. По-перше, зазначені елементи мають власне лексичне значення. По-друге, відповідні лексичні значення стали абстрактними у процесі активного словотворення. Спробуємо розібратися з цим питанням.

Є підстави вважати, що критерієм продуктивності афіксоїдів є їхнє широке вживання в розмовному мовленні і у мові ЗМІ. Так, в англійській мові сленг є саме тією лексикою, яка найбільш чутлива до нових тенденцій у словотворі. На нашу думку, одним із лексичних елементів, які набули статусу напівсуфікса, завдяки активному проникненню сленгізмів у повсякденне мовлення, став суфіксоїд *-head*:

headhunter той, хто наймає виконавців на службу, вербувальник (head у значенні «начальник»)

The board of directors hired a headhunter to get a new manager. / The headhunter brought in a few candidates, but nobody promising (APCASC, с. 192).

Цікаво, що сленгізми з другим елементом *-head* зазвичай позначають чоловіків, а рідше – жінок. Завдяки метафоричному чи метонімічному перенесенню значення першої частини складних образних слів, такі слова часто репрезентують характерну рису людини:

We don't know what she took. She was such a garbage freak / The garbageheads will take beans or anything else (APCASC, с. 154).

Так, іменник *garbage freak* та *garbagehead* є результатом метафоричного перенесення вихідного значення «наркоман, який може вживати будь-який наркотик».

Отже, перша група сленгізмів з *head* означає «нерозумну, дурну людину, дурня або блазня, тупу або некмітливу людину». До цієї групи належать така лексична одиниця як *cabbagehead* дурень, безглузда людина [Green, с. 45]:

What cabbagehead put this thing on upside down? / I'm such a cabbagehead. I mailed my paycheck back to the office by mistake (APCASC, с. 73).

Друга група американських сленгізмів із повторювальним елементом *-head* позначає «людей, що вживають наркотики, пиячать або курять»:

bud head той, хто п'є пиво (негрит. *bud*.)

You're a budhead, and you're getting worse. / Here comes Charlie, my favorite budhead. How about a brew, Charlie? (APCASC, с. 64)

Третя група сленгових утворень з *-head* об'єднує такі одиниці, що виражають різні характеристики людини, найчастіше, негативні:

bubblehead 1. дурень, легковажна людина; 2. любитель шампанського

You silly bubblehead. Watch where you are going! / If you can't say anything without coming off like a bubbiehead, keep your mouth shut; It takes a pretty good bankroll to be real high-class bubblehead. / Part-time bubbleheads go into operation at weddings and other celebration (APCASC, с. 64).

Як бачимо, багато з цих елементів мають образливе значення. Хоча у деяких із значень метафора-комполит з формантом *-head* також називає представників різних професій (вживається у нейтральному або позитивному значенні):

rotorhead пілот або член екіпажу вертольота (військов. тж. як звертання)

Radio those rotorheads and tell them to get back to the base, now! / Hey, rotorhead. Where's your eggbeater? (APCASC, с. 332)

Необхідно наголосити на тому, що складні слова в розмовному мовленні є експресивними і образними. Причиною цього є їхня участь у стилістичних прийомах, інакше кажучи, утворенні складних слів на основі стилістичних прийомів. Саме в розмовних текстах, головним чином, зустрічаються складні слова, засновані на метафорі, евфемізмах, алюзії, порівнянні, римівках, каламбурі, побудованому на звуконаслідуванні, іронії тощо. Проілюструємо ці твердження наступними прикладами, узятими з Англо-російського словника американського сленга Е.І. Тузовського [Тузовский]:

Метафора-комполит: **cutie pie** розумна або приваблива людина, зазвичай жінка або дитина (тж. як звертання.)

She is such a cutie pie. / What's your name, cutie pie? (APCASC, с. 105)

Евфемізм: **eternity-box** труна

When I'm in my eternity-box, then you can have my stereo. / I have my eternity-box all picked out (APCASC, с. 131).

Алюзія: **dagwood (sandwich)** великий, багат шаровий сандвіч (від персонажа коміксів Dagwood.)

I really like to make an old-fashioned dagwood sandwich every now and then. / How many calories are there in a dagwood, on the average? (APCASC, с. 106)

Римівки: **draggin'-wagon** швидкісна або гоночна автомашина

My draggin'-wagon is in the shop. / Your draggin'-wagon can't be driven in town, can it? (APCASC, с. 121)

Каламбури, побудовані на звуконаслідуванні: **(bitchen-)twitchen** чудовий (каліфорнійський діалект)

This is a bitchen-twitchen way to boogie. She is like, twitchen! (APCASC, с. 45)

Іронія: **bottle baby** алкоголік

The bottle babies sat there, waiting to be thrown out at closing time. / There is help for bottle babies (APCASC, с. 59).

Синоніми: **legal-beagle** та **legal-eagle** юрист

I've got a legal-beagle who can get me out of this scrape. / She keeps a whole bunch of legal-eagles to handle that sort of thing (APCASC, с. 241).

Сюди також можна віднести численні приклади метафоричного звертання, полісемії, комп'ютерного, студентського, армійського, кримінального, військового жаргону, слів-табу, вульгаризмів, принизливих грубих слів тощо. Наприклад:

Звертання: **dreamboat** ідеальний коханець (тж. як звертання.)

Oh, Tad is my dreamboat. / A face man makes a great dreamboat, as long as you never get to know him (APCASC, с. 121).

Полісемічні сленгові вирази: **speed demon** 1. швидкий бігун; лихий їздець; 2. амфетаміни; метамфетамін; 3. наркоман, що вживає метамфетамін (наркотичний сленг):

Tom is a speed demon. He qualified for the Olympics. / Watch out, here comes another speed demon!; There speed demons are of the highest Q. / No more speed demons for me; A couple, of speed demons mugged the old lady. / When they are high, most speed demons don't know what they are doing (APCASC, с. 378).

Жаргон (комп'ютерний, студентський, армійський, кримінальний):

bit-bucket уявне місце, куди потрапляють стерті комп'ютерні дані (комп'ютерний жаргон)

I guess my data went into the bit-bucket. I bet the bit-bucket is filled with some of the best stuff in the world (APCASC, с. 45).

Вульгарна, принизливо груба лексика: *eco freak* та *eco nut* людина, заклопотана збереженням навколишнього середовища (трохи принизливо, утворено від ecology)

They call me an eco freak, which is okay by me. / It's we eco nuts who think about the future of our planet (APCASC, с. 129).

Необхідно відзначити, що образність у сленгових метафоричних виразах має суто оціночну спрямованість, тобто є засобом вираження ставлення мовця. Наприклад:

I wish you would stop bad-mouthing my car. Harry bad-mouths everything he doesn't understand (APCASC, с. 28).

У наведеному прикладі складне слово *bad-mouth* висловлює негативну оцінку шляхом встановлення асоціацій між лексемами *dirty mouth* «чорний рот», «чорноротий» та «ляяти когось або щось».

У наступному фрагменті складне слово *bad-mouth* теж набуває метафоричного значення, позначаючи людину, яка лає когось або щось і висловлює негативну оцінку цій діяльності:

Harry is such a bad-mouth! The world is filled with bad-mouths. We need more caring people (APCASC, с. 28).

Шляхом суцільної вибірки з лексикографічних джерел, а саме зі Словника американського сленгу Е.І. Тузовського, було відібрано 100 текстових фрагментів на позначення 111 англомовних метафор-комполит, які ми розподілили за лексико-семантичними групами (далі – ЛСГ). Розподіл відібраних складних слів з метафоричним значенням виявився досить неоднорідним (див. табл. 2.2.1.).

Таблиця 2.2.1

Розподіл англомовних метафор-комполит за лексико-семантичними групами

ЛСГ	Кількість	%
1. Негативні людські якості	23	20,7
2. Алкоголь, куриво	14	12,6
3. Позитивна характеристика людей	12	10,8
4. Професії	11	9,9
5. Різне	11	9,9
6. Наркотики	8	7,2
7. Зовнішність	8	7,2
8. Сексуальне життя	7	6,3
9. Лайка, побиття	5	4,5
10. Побутова сленгова лексика (їжа, одяг, напої)	4	3,6
11. Авто, дороги	3	2,7
12. Топоніми (урбаноніми)	3	2,7
13. Смерть	2	1,8
Усього:	111	100

За результатами дослідження, серед лексико-семантичних груп метафор-комполит найбільш поширеною виявилася група на позначення негативних якостей людей загальною кількістю 20,7%. До другої ЛСГ увійшли сленгізми з метафоричним значенням, що пов'язані з алкоголем та

куривом (12,6%). Сюди також можна віднести метафори-композиції на позначення позитивних характеристик людей (10,8%) та професій (9,9%). Другу групу складних слів з метафоричним значенням становлять композиції, пов'язані з наркотиками (7,2%), зовнішнім виглядом (7,2%) та сексуальним життям (6,3%). Третю групу складають сленгізми на позначення лайки, різних видів побиття (4,5%), а також побутова сленгова лексика, куди входить їжа, одяг і напої (3,6%). До останньої ЛСГ метафоричних сленгізмів належать лексеми на позначення авто та доріг (2,7%), топонімів/урбанонімів (2,7%), а також лексеми, пов'язані зі смертю (труна, кладовище), що склали лише 1,8%. В окремому ЛСГ слід віднести й інші метафори-композиції більш нейтрального забарвлення (9,9%).

Отже, складні слова з метафоричним значенням в англійському розмовному мовленні виконують функцію економії зусиль. До того ж, вони сприяють підвищенню інформативності повідомлення. У деяких випадках, зокрема у мові художньої літератури, слензі і т. ін. метафори-композиції слугують експресивності інформації, що повідомляється. Подальше дослідження метафоричних композитних номінацій вимагає розробки нової класифікації, яка буде описувати композиції, що раніше не розглядалися вченими. Характерною особливістю англійського розмовного мовлення є тенденція до скорочення семантичного образу. Інакше кажучи, намагання постійно створювати короткі семантичні форми для передачі складного образу. Отже, у цьому процесі велику роль відіграє основокладання як один із найпродуктивніших способів словотвору.

Висновки до розділу 2

На основі проведеного дослідження можна стверджувати, що, при утворенні складного слова з двох інших, значення всього композита стає багатшим, ніж значення його компонентів, не зважаючи на те, що значення першого компоненту не вичерпує видових властивостей. Другий компонент

складного метафоричного слова може вживатися при цьому як у прямому, так і в переносному значенні. Зазначимо, що образність та експресивність метафор-комполітів прямо пов'язана з семантичним наповненням їх моделей. До складу метафори-комполіта часто входять вже переосмислені одиниці, які значною мірою впливають на його стилістичну значущість.

З точки зору семантичних відношень між елементами складного метафоричного слова можна виділити складні слова з підрядним зв'язком компонентів. У них один елемент є головним, а інший вживається у функції додатку, означення або обставини. Деякі слова стають прикладом утворень структурно-семантичних моделей метафор-комполіт, значення яких є сумою значень складових елементів. Необхідно додати, що при утворення таких лексичних одиниць не відбувається семантичного зсуву її складових частин.

Складні слова з метафоричним значенням можуть бути екзоцентричними та еноцентричними. Це залежить від того, чи може загальне значення метафори-комполіта ідентифікуватися з одним із його компонентів. Отже, у випадку, коли значення складного слова з метафоричним компонентом ототожнюється з одним із його компонентів, таке складне слово називається еноцентричним, а якщо ні – екзоцентричним.

РОЗДІЛ 3

СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ КОМПОЗИТ З МЕТАФОРИЧНИМ ЗНАЧЕННЯМ

3.1 Переклад із збереженням однакової образності

Зазначимо, що проблему перекладу метафор-комполит можна розглядати у контекстуальному аспекті та в аспекті підбору словникового відповідника. У першому випадку переклад МК може суттєво варіюватися залежно від інтенцій автора та перекладача. В ідеальному випадку перекладач вибирає відповідник, що за морфологічною формою, семантикою та прагматикою відповідає МК мови оригіналу:

And remember that as soon as our eggs in the melon-bed hatch, our children will need room and quiet (ТІВ, с. 26). – ...й не забувай, щойно з яєць на динній грядці вилупляться наші дітки, їм будуть необхідні спокій і затишок (КД, с. 87).

При перекладі упредметненої метафори-комполита українською мовою спостерігаємо відтворення стертої фітоморфної метафори за допомогою дослівного перекладу, тобто прийому калькування. Наведена вище англійська метафора більшою чи меншою мірою «стерлася», тобто її образна основа не відчувається.

Слід зауважити, що до основних способів перекладу метафоричних одиниць із збереженням однакової образності належить повний переклад у тому випадку, якщо у вихідному тексті і тексті перекладу співпадають як правила сполучуваності, так і традиції вираження емоційно-оцінної інформації, вжиті у даній метафорі:

He was able to walk, and could reach up to a door handle (AAG, URL). – Він умів ходити і міг дотягнутися до дверної ручки (АІД, с. 67).

Відповідна метафора є стертою, і активно застосовується а науково-технічній літературі, хоча іноді зустрічається в художніх текстах, виконуючи

певну стилістичну функцію. Метафоричний перенос заснований на наданні їй схожості з рукою людини (не образного). За походженням це двочленна метафора, але в процесі згасання образності зникла і потреба в повсякденному спілкуванні називати інший член метафори.

Як і в попередньому випадку, стерта метафора має на меті зіставити два протилежних поняття, далеких у смисловому плані один від одного:

Afterwards, the sinner could barely turn the doorknob of the study in which he had been beaten (AAG, URL). – *Після грішник ледве міг повернути ручку двері кабінету, де отримав побої* (АІД, с. 67).

У наступному фрагменті йдеться про матір одного з головних героїв, Артура, яка є беззаперечним для нього авторитетом, і найулюбленішою жінкою, не рахуючи двох дружин. Мама має на персонажа безмежний вплив, безперервно роздаючи поради. Метафора «пекельне полум'я» в цьому контексті говорить про недовіру з боку матері до вчення про вічні муки і загробне життя, тому метафоричне перенесення полягає тут в уособленні вічного життя з пекельним полум'ям.

She was an expert in all matters, from underclothing to hellfire (AAG, URL). – *Вона була знавцем всього і вся, від нижньої білизни до пекельного полум'я* (АІД, с. 67).

Як бачимо, лексеми, які є метафорами-композиціями, приблизно мають однаковий прагматичний потенціал. Проте такі випадки морфологічно-метафоричної відповідності є поодинокими, тому перекладачу слід вдаватися до будь-яких прийомів задля досягнення основної мети – передачі денотативного та, бажано, конотативного компонентів значення лексеми, а в контекстуальному оточенні відтворити прагматичну інтенцію автора. Найкраще відшукати відповідник української мови.

Іншою складністю може стати полісемантичність англійських МК, адже за деякими дослідженнями досить значна кількість МК є багатозначними [Гонта, с. 35]. Вибір контекстуально-релевантного лексико-

семантичного варіанту є надзвичайно відповідальним завданням для перекладача.

Традиційно під час перекладу МК, відібраних нами з англомовної художньої літератури, вони можуть перекладатися, головним чином:

а) відповідною композитою:

It seemed that the evil power in Mirkwood had been driven out by the White Council only to reappear in greater strength in the old strongholds of Mordor (ТБК, с. 67). – *Здавалося, що зла сила в Мірквуді була витіснена Білою Радою тільки для того, щоб знову з'явитися з більшою силою в старих фортецях Мордора; Its dark hurrying waters ran across the path before them, and joined the Silverlode in a swirl of dim pools among the roots of trees* (ТБК, с. 58). – *Його темні бистрі води бігли наперейми перед ними, і приєднувалися до Сілверлоуда у вирі похмурих ставочків серед коріння дерев* (ТБК, с. 68).

Варто зазначити, що створення вторинного світу, що включає в себе сконструйовану письменником міфологію, вигадані історію та географію, а також уявна специфічна культура та реалії, несе у собі значний відсоток метафоричності. При перекладі цей фактор особливо треба враховувати перекладачеві.

б) простим або похідним словом:

He read The Young Voyageurs and The War Trail and The Headless Horseman (AAG, URL). – Він прочитав «Молодих мандрівників», і «Стежку війни», і «Вершника без голови» (АІД, с. 67).

Метафора-композиція тут присутня у назві англомовного художнього твору, мета якої привернути увагу потенційних читачів до книги. Стежка асоціюється зі шляхом, дорогою, що простягається як у просторі, так і в часі, тоді як «вершник без голови» змушує задуматися про причину того, що сталося. Завдяки тому, що метафора є дуже економним тропом, вона часто використовується для залучення уваги в заголовках газет, книг, рекламних слоганах, тобто там, де немає можливості розвернутися думці і слову.

Слід звернути увагу на те, що часто при відсутності в українській мові адекватних слів та виразів застосовується:

1) дискриптивний спосіб перекладу:

The big man brought the bang-stick, and Nag fell in two pieces! (ТІВ, с. 59).
– Великий чоловік приніс палицю, яка робить «бах», і Нага розірвало надвоє!
(КРТ, с. 45).

У наведеному прикладі індивідуально-авторської метафори спостерігаємо її відтворення за допомогою експлікації, тобто описового перекладу.

2) заміна метафори-комполита стилістично нейтральною одиницею мови (можливо експлікативною синтаксичною конструкцією):

...and there they lay sprawling about, reminding her very much of a globe of gold-fish she had accidentally upset the week before (АКЧ, с. 254). – Плазуючи, всі розбігалися в різні боки, трохи скидаючись на червоних рибок, яким тиждень тому Аліса ненароком перекинула акваріум (АКВЧ, с. 127).

У перекладі метафоричний вираз *a globe of gold-fish* у зв'язку з відмінним сприйняттям україномовною аудиторією, до того ж, дитячою, потребує відповідного додаткового пояснення та зміни структури самого висловлювання. До того ж, метафора *gold-fish* відтворена у перекладі більш нейтрально – *червона рибка*.

Є очевидним, що переклад із збереженням однакової образності репрезентований калькою, полягає в по-елементній передачі складних слів і словосполучень. Інакше кажучи, перекладається кожний окремий компонент цілого, після чого всі вони механічно сполучаються без будь-яких перетворень і змін [Працьовита, с. 50]:

Індивідуально-авторська метафора є асоціативною семіляцією за суб'єктивними семами:

...his eyes would get red from time to time, and he would go off into his long war-cry of "Rikk-tikk-tikki-tikki-tchk!" (ТІВ, с. 67). – ...очі мангусту раз у раз

червоніли, після чого лунав довгий войовничий клич: «Рікк-тікк-тіккі-тіккі-чк!» (КРТ, с. 78).

Прийом калькування у цьому випадку є доволі виправданим.

Доведено, що прийом калькування не завжди розкриває для читача, незнайомого з вихідною мовою, значення перекладного слова або словосполучення. Причина цього в тому, що метафоричні словосполучення, при перекладі яких калькування використовується найчастіше, нерідко мають значення, не рівне сумі значень їх компонентів. До того ж, оскільки при калькуванні використовуються еквіваленти саме цих компонентів, значення всього лексичного утворення в цілому може залишитися нерозкритим [Корнєва, с. 14]. Так, непідготовленому читачеві такі слова навряд чи скажуть щось без розгорнутих пояснень:

Suddenly she came upon a little three-legged table, all made of solid glass (АКЧ, с. 112). – *Раптом Аліса нашттовхнулася на маленький триногий столик, весь із суцільного скла* (АКВЧ, с. 118).

Вираз а *three-legged table* є атрибутивною метафорою, оскільки ключове слово містить прикметник у своєму складі. Стерта метафора передається відповідним послівним «триногий столик».

Наведемо ще один приклад дослівного перекладу:

The house he lived in, on the edge of the town, was quite small; but his garden was very large and had a wide lawn and stone seats and weeping-willows hanging over (ЛН, URL). – Будиночок Лікаря стояв на околиці міста і був просто крихітний. Зате його оточував величезний сад, на галявині росли плакучі верби і звисали на кам'яні лави (ЛХ, URL).

Пейзажна атрибутивна метафора *weeping-willows* замінюється на відповідну образну метафору у мові перекладу – *плакучі верби*.

Синонімічна авторська метафорична модель спостерігається також і в наступному фрагменті:

Then, too, Mowgli was taught the Strangers' Hunting-Call, which must be repeated aloud till it is answered, whenever one of the Jungle-People hunts outside

his own grounds (ТІВ, с. 34). – *Потім Мауглі вивчив Заклик Чужоземного Мисливця на той випадок, якщо йому доведеться полювати в інших місцях, де його не знають* (КРМ, с. 65).

Таким чином, часткове калькування з перестановкою елементів атрибутивної групи, що має у своєму складі метафору-комполит, є вдалим та цілком зрозумілим.

Переклад авторської метафори відбувається із збереженням образу, тобто маємо такий переклад, при якому в основі перекладної метафори зберігається концепт, або метафорична модель, закладена в оригінальній метафорі.

3.2 Переклад із застосуванням іншої образності

Слід зауважити, що до основних способів перекладу метафоричних одиниць із застосуванням іншої образності належать:

1) заміна, яка застосовується у випадку лексичної або асоціативної невідповідності між елементами метафори у вихідній та перекладній мовах:

...and people called pit widows, which George does not understand (AAG, URL). – *... і ще є люди, які називаються вугільними вдовами, чого Джордж ще не розуміє* (АІД, с. 12).

Метафора «вугільні вдови» досить проста в інтерпретації, хоча головному герою Джорджу на той момент не виповнилося й семи років, тому її зміст залишається для нього загадкою.

2) традиційний відповідник використовується по відношенню до метафор-кополитів, коли у вихідній мові і в мові перекладу склалися різні способи вираження метафоричної подоби:

Bloodlines, that is a word he has heard somewhere (AAG, URL). – *Узи крові – ось вислів, який він десь чув* (АІД, с. 123).

Перенесення ґрунтується на прагненні поєднати два поняття – «узи», «пута», які пов'язують немов нитками кровоспоріднені душі людей.

Субстантивна метафора-комполит представлена в даному контексті лексемою “служниця”:

Neither a first sight, nor a first smell: whether of a scented mother or a carbolic maid-of-all-work (AAG, URL). – Ні першого видовища, ні першого запаху, чи то надушеної матері, то чи накарбленої єдиної служниці (АІД, с. 123).

У наступному фрагменті метафора-комполит *dragontooth* додає унікальності всьому уривку:

... and brilliant flares Robot drones careening over rice terraces dropping cluster grenades, plastic pellets spray into flesh, dragontooth mines –... (GDIP, с. 12). – ... і яскравими спалахами, безпілотні роботи, що проносяться над рисовими полями, скидаючи пачки гранат, пластиковий дріб пронизує тіло, протитанкові міни.

Нижченаведений уривок вирізняється вживанням метафоричних індивідуально-авторських комполит *ashcans*, *halljohns* та *pigeoncoops*, що пишуться разом, а не окремо:

Aside from ashcans & halljohns & pigeoncoops / there were the sad backyards/ the hot July stoops... (СМ, с. 143). – Окрім смітників, сортирів і голубників / пам'ятаю понурі задні двори / і п'яну батькову пику.

3) паралельне найменування метафоричної основи застосовується при перекладі текстів, побудованих на метафорі, коли за міжмовними умовами виникає потреба у заміні чи структурному перетворенні вихідної метафори, а за характером інформації, що передається, вихідний образ потрібно зберегти. Наведемо приклад відтворення метафори за допомогою приблизного перекладу або родо-видової заміни:

Partridge liked to bamboozle a fellow, and not just on the cricket field (AAG, URL). – Патрідж любив водити за ніс, і не тільки на крикетному полі (АІД, с. 34).

Реалізована метафора «водити за ніс» передбачає відсутність фігуральності, оскільки водити, у значенні «обманювати», набуває в даному контексті більш широкого значення.

Переконливим є погляд знаних авторитетів у галузі перекладознавства, які виокремлюють такі лексичні труднощі перекладу: багатозначність слів та вибір адекватного словникового відповідника, правильне застосування того чи іншого способу перекладу лексики (калькування, тобто дослівний переклад, транскодування, описовий переклад, пошук відповідників, визначення межі допустимості перекладацьких лексичних трансформацій, переклад неологізмів, абревіатур, такі «фальшиві друзі» перекладача, як етноспецифічна лексика, іншомовні слова, різного роду власні імена і назви) [Федоров, с. 122].

Причинами лексичних труднощів перекладу, на наш погляд, є розбіжності в картині світу англійської та української мов, особливості багатозначності англійських і українських слів, відсутність у мові перекладу відповідних нових слів та ін. Перекладаючи тексти, слід мати на увазі, що можуть існувати різні жанрові і стилістичні норми текстів у мові оригіналу й перекладу. Так, переважна більшість сленгових метафоричних одиниць композитного складу перекладається за допомогою словникових або функціональних відповідників (чи описово, див. підрозділ 3.3.), наприклад: **bedrock** 1. основи; тверді факти; 2. основний, фундаментальний: *Let's get down to bedrock and quit wasting time. This is bedrock — the truth; You've been avoiding the bedrock issues all your life. Let's hear some more about these bedrock ideas* (APCASC, с. 37); **boneyard** 1. кладовище або 2. смітник: *I'll take a boneyard with a view of the lake. / I'd like to be planted in a boneyard like that; This old car's ready for the boneyard. / I got used right-hand door from a boneyard* (APCASC, с. 56); **bum-rap** лаяти кого-небудь, огульно звинувачувати, ганьбити: *You're always bum-rapping your car! / Don't bum rap me! I'll sue* (APCASC, с. 67); **corn squeezings** віскі, самогон (простонар.): *Where's that jar of corn squeezings you usually keep under the counter? / He puts away more corn*

squeezing in a month than most folks do in a year (APCASC, с. 96); **dome-doctor** психолог або психіатр: *They sent me to a dome-doctor, but it didn't help. / The dome-doctor lets me talk while he keeps score* (APCASC, с. 116); **even-Steven** 1. розділений порівну, 2. рівний, однаковий (в розрахунку): *He made the two piles of diamonds even-Steven and then let me choose which one I take is not exactly cut even-Steven; Now we're even-Steven. / Now that we've given each other black are we even-Steven?* (APCASC, с. 131); **fish-kiss** 1. поцілувати (кого-небудь) складеними трубочкою губами (молод. сленг) 2. поцілунок витягнутими трубочкою губами (молод. сленг): *He can fish-kiss like an expert, which is like being an expert at nothing. / He fish-kissed me, then ran back to his car; One more fish-kiss tonight, and I am going to scream / The actor planted a big fish-kiss right on her lips and frightened her* (APCASC, с. 139); **firewater** віскі (від ковбоїв та індіанців.): *This firewater leaves a lot to be desired. / This isn't gin; it's firewater!* (APCASC, с. 139); **flesh-presser ma palm-presser** політик: *It is that time of the year when the flesh-pressers really go to work. / A palm-presser came to our door to ask us what we thought about his issues* (APCASC, с. 142); **fruitcake** та **fruit loop** 1. дурник (Someone who is as nutty as a fruitcake Nutty – смачний і той, що з'їхав з розуму!), 2. гомосексуаліст (гомосексуалістами слово вважається образливим): *What a fruitcake! Doesn't even know where his head is at. Carl acts like such a loony fruit loop; Who's the fruitcake who just came in? Ken said that you know who is a fruitcake* (APCASC, с. 150); **God-box** 1. церковний орган (простонар. Пор. *Groat box, (squeeze-) box.*), 2. церква (простонар.): *Would you believe that the one on the left plays Cot-box on Sundays? / That God -box sounds like it needs tuning; Nobody's gonna get me into on Got-box. / My kids go to the God-box every now and then* (APCASC, с. 166); **hammerhead** 1. дурень («У якого голова тверда, як молоток»), 2. п'яниця або наркоман: *You can be such a hammerhead! / What a hammerhead! Totally dense! These hammerheads can't even hold a simple job for the most part. / A couple of hammerheads stood in the alley, looking suspicious* (APCASC, с. 184); **eager-beaver** ентузіаст: *Rocko is an eager-beaver when it comes to collecting money for*

Mr. Big. / The eager-beavers were trying to buy tickets yesterday! (APСАС, с. 128)

Слід розрізняти еквіваленти повні і часткові. Якщо відповідник охоплює значення англійського слова повністю, це повний еквівалент:

... and ran away under the road, a stream large enough to turn a mill; among blue geranium, and golden globe-flower (КТWВ, с. 67). – ...потік струменів попід самою дорогою, досить великий, щоб перевернути млин; серед блакитної герані та золотистої купальниці.

Коли ж український відповідник є лише до одного з декількох значень англійського слова, це частковий еквівалент, наприклад:

And he laughed the other half of the day, when he was tossing halfpennies with the other boys, or playing leap-frog over the posts... (КТWВ, с. 65). – І він сміявся іншу половину дня, жбурляючи монетки з іншими хлопчиками, або граючи у чехарду, і стрибаючи через перепони.

Метафоричний вираз *leap-frog* у значенні іменника означає гру під назвою «чехарда», тоді як дієслово *to leap-frog* несе значення «стрибати, перестрибувати». У даному фрагменті ми скористалися при перекладі двома способами: відтворення за допомогою еквіваленту та пояснення невідомої сучасним дітям гри, тобто самого слова, зразу ж за перекладним відповідником.

Коли англійському однозначному слову або одному певному значенню багатозначного слова відповідає у двомовному словнику декілька українських перекладів, то ці переклади є варіантними відповідниками. Як правило, вони відмежовуються один від одного комою на відміну від різних значень і від відтінків значень:

...and longed to get over a gate, and pick buttercups, and look for birds' nests in the hedge (КТWВ, с. 146). – ...він палко бажав перестрибнути через паркан і збирати жовтець та шукати пташині гнізда в живоplotі.

У перекладі метафора-комполит *buttercups* означає «лютики, жовтець», вибір останнього зумовлений реаліями українського народно-побутового вживання.

Зауважимо, що найбільш поширеним типом варіантних відповідників є часткові відповідники, тобто коли одному слову англійської мови відповідають два або більше слів в українській мові і навпаки:

Out of a low cave of rock, at the foot of a limestone crag, the great fountain rose, quelling, and bubbling, and gurgling, so clear that you could not tell where the water ended and the air began (КТВВ, с. 109). – *З низької камінної печери, біля підніжжя вапнякової скелі, піднявся великий фонтан, здавлено булькаючи; такий чистий та прозорий, що й не скажеш, де закінчується вода і починається повітря.*

У перекладі стертої мовної метафори ми скористалися функціональним аналогом.

Відомо, що еквівалент – це одиниця мови, здатна виконувати ту ж функцію, що й інша мовна одиниця. Інакше кажучи, еквівалент слова чи словосполучення збігається за функцією зі словом, яке виконує однакову синтаксичну роль [Балабан, URL]:

...and she jumped up in such a hurry that she tipped over the jury-box with the edge of her skirt...(АКЧ, с. 78). – *...і підвелася так швидко, що подолом спідниці змела всю лаву присяжних* (АКВЧ, с. 45).

Jury-box є стертою метафорою, перекладний відповідник якої зафіксований у словнику, тобто мовна метафора у даному випадку перекладається шляхом вибору словникового відповідника.

Заміна образності виникає через відсутність тієї чи іншої конструкції у мові перекладу, розбіжність у вживанні відповідних форм і конструкцій, а також через лексичні причини: різне слововживання, різні норми сполучуваності в англійській та українській мовах, відсутність частин мови з відповідним значенням [Serle, с. 99]. Наприклад:

...she found herself at last in the beautiful garden, among the bright flower-beds and the cool fountains (АКЧ, с. 98). – *...і нарешті потрапила до дивовижного саду, опинилася серед барвистих квітів і прохолодних водограїв* (АКВЧ, с. 34).

У тексті перекладу спостерігаємо заміну мовної метафори-композиції у складі епітета *the bright flower-beds* на епітет з позитивною конотацією: *the bright flower-beds* → *барвисті квіти*.

Застосовуючи у процесі перекладу «аналогії», слід мати на увазі, що вони лише приблизно передають значення вихідного слова і в деяких випадках можуть створити не цілком правильне уявлення про характер позначуваного ними предмета чи явища.

Як згадувалося вище, еквівалент – це предмет або кількість, що відповідає іншим предметам або кількостям, може замінювати або виражати їх. Відповідно, еквівалентний – «рівнозначний», «рівноцінний», однаковий за величиною [Newmark, с. 89]:

It was the jackal – Tabaqui, the Dish-licker... (ТІВ, с. 9). – *Це був шакал Табакі, пожирач недоїдків* (КРМ, с. 11).

У тексті перекладу субстантивна метафора-композиція утворена за допомогою поєднання двох слів-композицій та відтворюється еквівалентним українським відповідником.

Еквівалентом слід також вважати постійну рівнозначну відповідність, яка, як правило, не залежить від контексту:

After Great-Uncle's departure for Heaven, Father took his place (ААГ, URL). – *Після того, як двоюрідний дідусь потрапив на небо, батько зайняв його місце* (АІД, с. 45).

У фрагменті йдеться про смерть дідуся Джорджа, завуальовану метафоричним виразом з евфемістичним забарвленням, оскільки Джордж дивиться на це ще очима дитини, яка здатна сприйняти втрату улюбленої людини лише в позитивному сенсі.

Випадки повної відповідності слів двох мов, тобто повного збігу їх лексичного значення у всьому обсязі, трапляються відносно рідко. До них належать:

But now the old ladies grew afraid to send their lap-dogs to Doctor Dolittle because of the crocodile; and the farmers wouldn't believe that he would not eat the lambs and sick calves they brought to be cured (LH, URL). – Але бабуся через цього крокодила боялися нести до Дулітла своїх болонок, та й фермери не дуже-то вірили, що жахлива звірюка не зачепить хворих ягнят і телят, і теж остерігалися (ЛХ, URL).

Як бачимо, *lap-dogs* відтворено у перекладі відповідним еквівалентом.

Наближений переклад або переклад за допомогою аналога полягає у віднайденні найближчого за значенням відповідника в перекладній мові для лексичної одиниці вихідної мови, що не має в мові перекладу точних відповідників [Кушнір, с. 143]. Приклад такого перекладу можна знайти у вищенаведеному уривку з роману Джуліана Барнса “Arthur and George”:

...he gave his pictures away to all-comers, or at best accepted a few pence for them (AAG, URL). – ... він роздавав свої картини кожному зустрічному або – в кращому випадку – брав за них кілька пенсів (АІД, с. 78).

У фрагменті йдеться про батька Артура, пияку, але в той же час вмілого художника, який любив малювати і прагнув на цьому заробити. Однак його щедра натура постійно опинялася непереборною перешкодою до сімейного статку, оскільки все діставалося іншим – «кожному зустрічному». Метафоричний вираз ставить собі за мету конкретизувати уявлення про предмет / об'єкт, про який йде мова.

У наступному фрагменті метафора сну є поширеним прийомом у літературі, в нашому випадку, досить архаїзована:

There is Mother, who is constantly present in his life, teaching him his letters, kissing him goodnight (AAG, URL). – Є мама, яка весь час присутня в його житті, вчить його абетці, цілує на сон грядущий (АІД, с. 78).

Таким чином, лексичні або граматичні трансформації у чистому вигляді зустрічаються дуже рідко, що, в першу чергу, пояснюється взаємозалежністю та взаємообумовленістю усіх процесів, що відбуваються в художньому та розмовному дискурсі.

3.3 Переклад із втратою образності

Питання перекладу засобів образності в англомовних художніх текстах, які несуть певне емоційно-оцінне забарвлення, потребує більш глибокого аналізу. Тому метою цього підрозділу є розкриття особливостей перекладу англомовних образних метафор-комполит як стилетвірного засобу художньо-розмовного тексту. Так, до засобів вираження експресії відноситься і метафора як вид тропів, побудованих на основі вживання слів та виразів у переносному значенні [Астаф'єва, с. 273]:

...he was a drunkard of the sentimental, open-pursed, self-pitying kind (AAG, URL). – ... він був п'яницею сентиментального типу з відкритим гаманцем і сповненим до себе жалю (АІД, с. 78).

Метафора «пияки-ілюстратора» пов'язана з образом батька головного героя роману Артура, завзятого любителя випити.

При перекладі вона зазвичай служить засобом додавання більшої виразності вихідному тексту, вираження оціночного судження автора:

When the outside world brings the door-knocker down, George usually jumps (AAG, URL). – Коли світ зовні стукає дверним молотком, Джордж зазвичай підскакує (АІД, с. 78).

У фрагменті розгорнута метафора «коли світ стукає дверним молотком», має переносне значення, що дозволяє порівнювати, тобто проводити паралель між світом і людиною. Світ персоніфікується, уособлюється з людиною, яка має можливість стукати в двері. Тут світ для Джорджа є ворожим, лякаючим, і прихід будь-кого ззовні змушує його здригатися. Метафора-комполит *door-knocker* становить субстантивну

метафору, образність якої вже стерлася, залишилося тільки переносне значення.

Слід зауважити, що до основних способів перекладу метафоричних одиниць із **втратою образності** належить опущення або вилучення, що застосовується у тих випадках, коли міра тієї подоби, що мається на увазі, у вихідному тексті і в тексті перекладу є різною, і потрібна або експлікація того, про що йде мова у вихідному тексті смислу (прийом додавання), або, навпаки, імплікація словесно вираженого у тексті оригіналу (прийом опущення). Наприклад:

The sun was setting and the smooth sea was lucid with pale and various colour, blue, green, salmon-pink, and milky purple, and it was like the subtle and tender colour of silence (TNK, с. 49). – *Сонце сідало, а спокійне море світилося блідими та барвистими кольорами: блакитними, зеленими, оранжево-рожевими та молочно-пурпуровими, нагадуючи ніжний та лагідний колір тиші; There was something horrible in that clean, wind-swept sky* (TNC, с. 88). – *Щось зловісне відчувалося у безхмарному, вітряному небі.*

Як бачимо, в описах, особливо в експозиції творів художньої літератури, застосовується поєднання різних способів позначення якості, що робить опис наочним, виражальним і, найголовніше, створює певну атмосферу твору, надаючи їй емоційної тональності. Зіставимо в цьому аспекті уривки з повісті С. Моема “The Narrow Corner”, в яких вжито оцінні метафоричні епітети. Як бачимо, письменник вживає оцінні прикметники або метафоричні епітети та їх еквіваленти не лише для рельєфності опису, але й для створення емоційної тональності спокою, безтурботності у першому випадку та емоційної тональності тривоги у другому.

Наведемо інші приклади вилучення та заміни при перекладі метафор-комполит:

Arthur did not object to the fact that he was a hot-hearted atheist...(AAG, URL). – *Артур мирився з тим фактом, що він був палким атеїстом...*(АІД, с. 78).

Метафора-комполит *hot-hearted* заснована на зіставленні слова «гарячий» зі значенням «затятий, лютий, непримиренний» і т.д. у характеристиці переконань Артура.

Наведена нижче метафора-комполит відображає інновації літературних творів жанру фентезі, адже саме тут виникає найбільша потреба в номінації нових реалій в житті і суспільстві. Виникнення і функціонування оказіоналізмів зумовлене комунікативною індивідуальною потребою автора у нових, виразних стилістичних засобах:

A small cricket /on the typescript page of/“Kyoto born in spring song”/grooms himself / in time with The Well-Tempered Clavier (SSTT, с. 2604). – Маленький цвіркун / на машинописному папері / «Киото прокидається з весняною піснею» / чистить себе / свій міцний панцир.

Так, у вірші «Цивілізація» Г. Снайдера описується сама природа, точніше споглядання за цвіркуном, що притаївся за друкарською машинкою, та лісовими струмками. Як бачимо, споглядання живої природи викликає у ліричного героя емоційне, оцінне, естетичне захоплення, де слово *clavier* набуває суто стилістичного значення відповідно до авторського контексту.

Отже, головний чинник появи індивідуально-авторських метафоричних виразів – потреба в незвичайних, виразних засобах, яка може виникнути в мові, особливо в художній.

Зазначимо, що експлікація або описовий переклад також належить до лексико-граматичних трансформацій, коли лексична одиниця вихідної мови замінюється словосполученням, що експлікує її значення, тобто таким, яке дає більш-менш повне пояснення чи визначення даного значення мовою перекладу. Наприклад:

“What is a caucus-race?” said Alice.

“Why,” said the Dodo, “the best way to explain it is to do it”. (And, as you might like to try the thing yourself some winter-day, I will tell you how the Dodo managed it).

First it marked out a race-course, in a sort of circle, (“the exact shape doesn’t matter,” it said) and then all the party were placed along the course, here and there. There was no “One, two, three, and away!”, but they began running when they liked, and left off when they liked, so that it was not easy to know when the race was over. However, when they had been running half an hour or so, and were quite dry again, the Dodo suddenly called out “The race is over!”) (АКЧ, с. 39).

Видно, що у перекладі метафора *a saucis-race* відтворена описово, з детальним поясненням суті терміну:

- Скажіть, а що воно таке – Гасай-Коло? – спитала Аліса.

- О! – вигукнув Додо. – Я вам не скажу, зате покажу.

(Можливо, одного зимового дня воно тобі теж стане в пригоді, тому я розповім, що затіяв Додо.)

Найперше він накреслив маршрут Гасай-Кола у формі неправильного кола («Правильність форми не має значення», - зазначив Додо), а тоді уздовж нього розставив учасників – кого де. Команди «Раз, два, три – руш! не було – всі пускалися бігти самі й спинялися коли заманеться, тому визначити, коли Гасай-Колу кінець, було не так вже й просто.

Десь за півгодини, коли всі вже були сухісінькі, Додо зненацька вигукнув:

- Гасай-Колу кінець! (АКВЧ, с. 30).

Потрібно додати, що граматичні, як і лексичні трансформації, нерідко потребують внесення додаткових слів або, навпаки, вилучення якихось елементів. Тому вилучення або додавання часто поєднуються з іншими видами граматичних трансформацій, частіше за все із заміною частин мови.

Описовий чи «роз’яснювальний» переклад є способом передачі лексики, що полягає в розкритті значення лексичної одиниці вихідної мови за допомогою розгорнутих словосполучень, що розкривають істотні ознаки позначуваного даною лексичною одиницею явища, тобто за допомогою її дефініції (визначення) мовою перекладу [Комиссаров, с. 108]:

Buffaloes and Red Indians were now mixing in his head with chain-mailed knights and the infantrymen of Pack's Brigade (AAG, URL). – Бізони і червоношкірі індіанці тепер перемішалися в його голові з лицарями в кольчугах і піхотинцями бригади Пека (АІД, с. 56).

Наведемо кілька прикладів описового перекладу англомовних метафор-комполит українською мовою:

But they were quite safe, for no one knew of that hiding-place but Chee-Chee – not even the other monkeys (LH, URL). – Вони шукали здобич і нічого не могли знайти: схованка Чи-Чи була надійним притулком, жодна жива душа і поняття про неї не мала – ні люди, ні навіть мавпи (ЛХ, URL).

У перекладі спостерігаємо зміну структури усього речення з метою кращого відображення інформації, до того ж, метафора-комполит *hiding-place* у тексті перекладу замінюється синонімічним словом «схованка».

Неважко помітити, що описовий переклад, хоча він і розкриває значення вихідної метафоричної лексики, має той серйозний недолік, що він зазвичай виявляється досить громіздким і неекономним. Тому, хоча він є звичайним засобом передачі значень при перекладі текстів, особливо художніх, його застосування не завжди можливе, як і калькування:

What a nuisance money is, to be sure! (LH, URL). — Ось так завжди – одне занепокоєння від цих грошей (ЛХ, URL).

Лексема *nuisance* означає «досада, перешкода, неприємність і т.д.» і дослівний переклад тут виявився б незрозумілим, а тому Л. Хавкіна досить вдало скористалася саме експлікацією, як найбільш вдалим, на наш погляд, варіантом перекладу.

Цікавим видається фрагмент, в якому метафора поєднується з порівнянням:

“My head is ringing like a bee-tree,” said a sullen little voice over their heads (ТІВ, с. 34). – Моя голова гуде, мов пень із роєм бджіл, - сказав хлопчик, шморгаючи носом (КРМ, с. 48); – У мене голова гуде як вулик! – пролунав сердитий голосок над їх головами (КД, с. 56).

У різних перекладачів образ *a bee-tree* викликав доволі різноманітні асоціації: у першому випадку це «пень із роєм бджіл» (описовий переклад), у другому – «вулик» (аналог).

Структурне перетворення застосовується при відмінності традицій граматичного оформлення метафори вихідної та перекладної мов:

His favourite Mayne Reid of all was The Scalp-Hunters: or Romantic Adventures in Southern Mexico (AAG, URL). – Найбільше у Майн Ріда він любив книжку «Мисливців за скальпами або романтичні пригоди в Південній Мексиці (АІД, с. 99).

У даному реченні метафора вжита разом із таким стилістичним явищем, як метонімія (*книга*). Тут також йдеться про мисливців, але ніяк не за скальпами. Мета метафоричного порівняння – привернення уваги.

Варто також згадати про те, що переважна більшість сленгових метафоричних одиниць композитного складу перекладається описово (або за допомогою словникових чи функціональних відповідників, див. підрозділ 3.2.), наприклад: ***brain-burned*** та ***brain-fried*** пошкоджений розумом від наркотиків (нарк. *burnout*.): *Man, you're gonna get brain-burned from this stuff. / The kid is a tittle brain-burned, but still has a chance at an independent life* (APCASC, с. 61); ***cattle-rustler*** злодій, що краде м'ясо в магазинах і перепродає його (кримін.): *Marty is a cattle-rustler, arid she's got some stuff for sale. / She's a cattle-rustler to support her habit* (APCASC, с. 78); ***chain(-smoke)*** курити сигарету за сигаретою: *I have never wanted to chain-smoke, but I got addicted. / used to chain, and my husband threatened to leave me if I didn't give it up. I quit when he left* (APCASC, с. 79); ***church key*** ключ для відкривання банок: *Where is the church key when I need it? / I have a church key in my glove compartment* (APCASC, с. 85); ***cliff-dweller*** людина, що живе у висотному будинку: *I could never survive as cliff-dweller in a big city. / The majority of cliff-dwellers wouldn't choose to live in any other way* (APCASC, с. 87); ***clodhopper*** черевики великого розміру: *Wipe the mud off those clodhoppers before you come in here. Look at the clodhoppers she's wearing!* (APCASC, с. 85); ***day-tripper*** турист, що здійснює

одноденні поїздки: *At about 4:00 P.M. the day-trippers start thinning out. / Being a day-tripper is hard on your feet sometimes* (APCASC, с. 107); **droopy-drawers** хто-небудь, зазвичай дитина, чий штани постійно падають (тж. як звертання.): *Hey, droopy-drawers, pull up your pants. / Jimmy is a regular droopy-drawers. Maybe he needs suspenders* (APCASC, с. 122); **duck-squeezes** людина, заклопотана станом навколишнього середовища (особливо порятунком качок покритих нафтопродуктами): *Some duck-squeezer were complaining about what the new dam might do. / The duck-squeezers were picketing the dam site* (APCASC, с. 124); **eco freak** та **eco nut** людина, заклопотана збереженням навколишнього середовища (трохи принизл. від ecology): *They call me an eco freak, which is okay by me. / It's we eco nuts who think about the future of our planet* (APCASC, с. 129); **empty-nesters** батьки, чії діти вирости і поїхали з дому: *There are a few adjustments that empty-nesters have to make. / I don't mind being an empty-nester. There's, more room* (APCASC, с. 131).

Насамкінець, варто зазначити, що часто перекладач вдається до поєднання двох прийомів – калькування і описового перекладу, наводячи останній у виносці або в коментарі. Це дає можливість поєднувати стислість і економність засобів вираження, властиві калькуванню, з розкриттям семантики даної одиниці, що досягається через описовий переклад. Інакше кажучи, роз'яснивши одного разу значення даної одиниці, перекладач надалі може використовувати кальку, сенс якої буде вже зрозумілий читачеві.

3.4 Імплементация результатів дослідження у навчальний процес

Підготовка кваліфікованих фахівців є важливим завданням навчального процесу у наші дні. Перекладознавство – це галузь, яка займається теорією, описом та застосуванням перекладу. Оскільки переклад називають міжмовним трансфером, перекладознавство також можна охарактеризувати як дисципліну, яка стосується інших різноманітних галузей знань, зокрема порівняльної літератури, культурології, гендерних

досліджень, інформатики, історії, лінгвістики, філософії, риторики та семіотики.

Навички перекладу стають дедалі важливішими та бажанішими на ринку праці. Сучасне багатокультурне та багатомовне суспільство вимагає ефективного, дієвого та емпатичного міжкультурного спілкування.

Для ефективного, результативного та емпатичного перекладу потрібні висококваліфіковані фахівці. Курси з перекладознавства – це чудовий спосіб для лінгвістів та перекладачів розвинути глибоке розуміння цієї академічної галузі та навички професійного перекладу.

Переклад забезпечує ефективне спілкування між людьми в усьому світі. Це кур'єр для передачі знань, захисник культурної спадщини та важливий елемент для розвитку світової економіки. Сучасний перекладач повинен поєднувати в собі такі якості: тактовність, стриманість, впевненість, доброзичливість, контактність, шанобливість (але не підлабузництво) і, звичайно, професіоналізм.

Об'єктом нашого дослідження є метафори-композиції, тому розглянемо приклади вправ, які можуть бути використані студентами при навчанні:

- 1) Choose and read a novel/short story/news article etc. Find out complex metaphors that nominate and characterize a person and give them Ukrainian equivalents.
- 2) Read the Ukrainian translation of these metaphors. Find out complex metaphors in Ukrainian and compare them with their English equivalents.
- 3) Find out examples of complex metaphors and translate them into Ukrainian. Do the metaphors save their meaning after translation?
- 4) Find out examples of complex metaphors and translate them into English. Do the metaphors save their meaning after translation?

Стосовно проблеми перекладу метафор-композиції, то їх можна розглядати у контекстуальному аспекті та в аспекті підбору словникового відповідника. У першому випадку переклад МК може варіюватися залежно від намірів автора оригінального тексту та перекладача. В ідеальному

випадку перекладач вибирає відповідник, який відповідає МК мови оригіналу за морфологічною формою, семантикою та прагматикою. Проте такі випадки морфологічно-метафоричної відповідності є поодинокими. Таким чином, перекладачу варто залучати будь-які прийоми з метою передачі денотативного та конотативного компонентів значення лексеми. Крім того, в контекстуальному оточенні перекладач має відтворити прагматичний намір автора, відшукавши сленговий відповідник української мови [Гонта, с. 34].

Полісемантичність англійських КМ може стати іншою складністю. Відомо, що за деякими дослідженнями близько 40% МК американського сленгу є багатозначними [Гонта, с. 35]. У підсумку, надзвичайно відповідальним завданням для перекладача є вибір контекстуально-релевантного лексико-семантичного варіанту. В процесі перекладу МК може бути перекладена відповідною комpositoю *ear sandy* (попсуха). При відсутності в українській мові адекватних сленгізмів часто застосовується дискриптивний або описовий спосіб перекладу.

При перекладі англійських МК слід зважати на складну морфологічну будову, метафоричне образне значення, полісемантичну структуру, що можуть ускладнювати їх розуміння. До того ж, бажано підбирати сленговий відповідник, що найкраще передає прагматичну інтенцію автора. І лише у разі відсутності відповідних лексем, потрібно вдаватися до способу експлікації.

Слід звенути особливу увагу на величезну роль сленгу в англійській мові. Причиною цього є те, що ад'єктивні композити метафоричного характеру складають суттєву частину сленгізмів. Останні завдяки семантиці та структурі становляють труднощі для розуміння та адекватного перекладу.

Стосовно проблеми перекладу метафор-комполит окремо, або в сленгу українською мовою, вона вже підіймалася, головним чином, в роботах І.А. Гонти. Головною проблемою перекладу ад'єктивних МК науковець вважає пошук адекватних мовних одиниць в українській мові, котрі мають відповідники в плані образного та прагматичного значення. Однак це не

завжди є можливим через ряд причин: екстралінгвістичні відмінності україномовного та англomовного світів, а також невідповідність соціальної ролі сленгу в обох мовах [Гонта, с. 32].

Слід зазначити, що в процесі перекладу неможливо уникнути втрати морфологічної форми та образного значення ад'єктивного англomовного сленгізму [Marchand, с. 127]. По-перше, українська мова є синтетичною. Маючи розвинутий арсенал афіксів, вона не схильна до продукування складних за структурою слів у такій кількості, як англійська мова. Як наслідок, ад'єктивні складні та складнопохідні сленгізми замінюються простими або похідними українськими сленгізмами. У випадку відсутності адекватного сленгізму, слід вдатися до заміни його стилістично нейтральним словом, або до описового перекладу. По-друге, часто втрачається образ, створений метафорою в англійській мові. У випадку знаходження сленгового відповідника, відбувається його заміна іншим образом, утвореним в українській мові.

Висновки до розділу 3

До основних способів перекладу метафоричних одиниць із збереженням однакової образності належить повний переклад у тому випадку, якщо у вихідному тексті і тексті перекладу співпадають як правила сполучуваності, так і традиції вираження емоційно-оцінної інформації, вжиті у даній метафорі.

Слід зауважити, що до основних способів перекладу метафоричних одиниць із застосуванням іншої образності належать: заміна образу, яка застосовується у випадку лексичної або асоціативної невідповідності між елементами метафори у вихідній мові та мові-перекладу; традиційний відповідник використовується по відношенню до метафор-копозитів, коли у вихідній мові і в мові перекладу склалися різні способи вираження метафоричної подоби; паралельне найменування метафоричної основи

застосовується при перекладі текстів, побудованих на метафорі, коли за міжмовними умовами виникає потреба у заміні чи структурному перетворенні вихідної метафори, а за характером інформації, що передається, вихідний образ потрібно зберегти.

Способи перекладу метафоричних одиниць із втратою образності містять вилучення, що застосовується у тих випадках, коли міра тієї подоби, що мається на увазі, у вихідному тексті і в тексті перекладу є різною, і потрібна або експлікація того, про що йде мова у вихідному тексті (прийом додавання), або, навпаки, імплікація словесно вираженого у тексті оригіналу (прийом опущення).

Отже, при перекладі англійських метафор-комполітів українською мовою слід зважати на складну морфологічну будову, метафоричне образне значення, полісемантичну структуру, що можуть суттєво ускладнювати їх розуміння. Бажано підбирати відповідник, що найкраще передасть прагматичну інтенцію автора. В разі відсутності відповідних лексем слід вдаватися до способу експлікації.

ВИСНОВКИ

Метафори-компози́ти сучасної англійської мови були досліджені у роботі через призму функціонально-семантичного та перекладацького підходів.

У процесі творення слів в англійській мові найбільш продуктивним способом є словоскладання. Зазвичай англійські слова-компози́ти, що утворилися за допомогою цього способу словотворення, мають у своєму складі дві основи. Виділяють три типи словоскладання: нейтральний, морфологічний і синтаксичний. У нейтральному словоскладанні процес приєднання основ здійснюється без будь-якого елемента, інколи лише через дефіс. За морфологічним типом нове слово будується за допомогою двох основ і голосної або приголосної між ними. Слова синтаксичного типу словоскладання утворюються із сегментів мовлення і можуть містити артиклі, прийменники та прислівники. Синтаксичний тип словотворення є типовим для англійської мови і широко представлений саме в іменниках і прикметниках. Аналіз форми складних слів передбачає розгляд їхніх частиномовних характеристик. В англійській мові словоскладання активно використовується для утворення іменників, прикметників, рідше – займенників, прислівників і дієслів.

Компози́ти з метафоричним значенням є важливим лексичним пластом англійської мови, а особливо американського сленгу, про що свідчать морфологічні моделі їх утворення. У результаті, для адекватної передачі значення англійського компози́тного сленгізму слід вдаватися до пошуку українського сленгового відповідника будь-якої морфологічної структури. Як правило, при виборі відповідника перекладачу слід керуватися принципом збереження прагматичного значення. При цьому втрата образного значення в більшості випадків є незворотною. Зазначимо, що образність та експресивність метафор-компози́тів прямо пов'язана з семантичним наповненням їх моделей. До складу метафори-компози́та часто входять вже

переосмислені одиниці, які значною мірою впливають на його стилістичну значущість. З точки зору семантичних відношень між елементами складного метафоричного слова можна виділити складні слова з підрядним зв'язком компонентів. У них один елемент є головним, а інший вживається у функції додатку, означення або обставини. Деякі слова стають прикладом утворень структурно-семантичних моделей метафор-комполит, значення яких є сумою значень складових елементів. Необхідно додати, що при утворенні таких лексичних одиниць не відбувається семантичного зсуву її складових частин.

До основних способів перекладу метафоричних одиниць із збереженням однакової образності належить повний переклад у тому випадку, якщо у вихідному тексті і тексті перекладу співпадають сполучуваності і традиції вираження емоційно-оцінної інформації, вжиті у даній метафорі. Слід зауважити, що до основних способів перекладу метафоричних одиниць із застосуванням іншої образності належать: заміна образу, яка застосовується у випадку лексичної або асоціативної невідповідності між елементами метафори у вихідній мові та мові-перекладу; традиційний відповідник використовується по відношенню до метафор-кополитів, коли у вихідній мові і в мові перекладу склалися різні способи вираження метафоричної подоби; паралельне найменування метафоричної основи застосовується при перекладі текстів, побудованих на метафорі, коли за міжмовними умовами виникає потреба у заміні чи структурному перетворенні вихідної метафори, а за характером інформації, що передається, вихідний образ потрібно зберегти. Способи перекладу метафоричних одиниць із втратою образності містять вилучення, що застосовується у тих випадках, коли міра тієї подоби, що мається на увазі, у вихідному тексті і в тексті перекладу є різною, і потрібна або експлікація того, про що йде мова у вихідному тексті (прийом додавання), або, навпаки, імплікація словесно вираженого у тексті оригіналу (прийом опущення). При перекладі англійських метафор-кополитів українською мовою слід зважати на складну морфологічну будову, метафоричне образне значення, полісемантичну

структуру, що можуть суттєво ускладнювати їх розуміння. Бажано підбирати відповідник, що найкраще передає прагматичну інтенцію автора, а в разі відсутності відповідних лексем, потрібно вдаватися до способу експлікації.

Я, Клепальська Оксана Олександрівна, своїм підписом засвідчую, що моя кваліфікаційна робота «Метафори-композиції як засіб номінації та характеристики особи у сучасній англійській мові (перекладацький аспект)» виконана з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. Під час написання роботи я дотримувалась принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алефіренко Л. Б. Англ. філологія: Проблеми лінгвістики, літературознавства, лінгводидактики : зб. наукових праць. Полтава : Техсервіс, 2007. С. 5-10.
2. Антрушина Г. Б. Лексикология английского языка. М. : Высшая школа, 1999. 288 с.
3. Арбекова Т. И. Лексикология английского языка : учеб. пособие для II–III курсов ин-тов и фак. иностр. яз. М. : Высш. шк., 1998. 240 с.
4. Арнольд И. В. Основы научных исследований в лингвистике. М.: Высшая шк., 1991. 140 с.
5. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка. М. : Высшая шк., 1999. 351 с.
6. Астаф'єва М. О. Аспекти лінгвістичної теорії метафори : *Гуманітарний вісник*. Число 11. Т. 2, 2007. С. 272-276.
7. Балабан О. О. Інтерактивність художньої метафори як базова типологічна риса: когнітивний аспект (на матеріалі англійської, французької, російської та української мов). URL: http://almamater.lnpu.edu.ua/magazines/visnyk/2010/14_2010_fil_part1.pdf (дата звернення: 10.11.2020).
8. Бортничук Е. Н., Василенко И. В., Пастушенко Л. П. Словообразование в современном английском языке : учеб. пособие для ин-тов и фак.иностр. яз. К. : Вища школа, 2009. 261 с.
9. Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. Посібник для перекладацьких відділень вузів. Вінниця : Нова книга, 2003. 160 с.
10. Голуб О., Бондаренко О. Висвітлення особливостей словоскладання в англійській та українській мовах : *Мовознавчий вісник*, 2013. С. 133-140.

11. Гонта І. А. Ад'єктивні композити англійської мови з метафоричним значенням та проблема їх перекладу : *Науковий вісник НПУ ім. М.П. Драгоманова*, 2015. Вип. 12. С. 31-36.
12. Гонта І. А. Композитний спосіб словотвору у формуванні неологізмів англійської мови початку ХХІ ст. *Мовні і концептуальні картини світу*, 2015. № 51. С. 132-137.
13. Гонта І. А. Композита-метафора в англійській та українській мовах : *Наукові записки*. Серія : Філологічна, 2012. С. 20-22.
14. Гонта І. А. Соціокультурні та етнолінгвістичні проблеми галузевого перекладу в парадигмі Євроінтеграції. *НАУ-друк* : Матеріали ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції, Київ, 2009. С. 51-55.
15. Гонта І. А. Структурні та семантичні особливості композит-метафор у американському сленгу: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Київськ. держ. лінгв. ун-т. Київ, 2000. 190 с.
16. Дембовська Л. М. Пряма і непряма композитна номінація в англійській мові: соціодискурсивний аспект: дис... канд. філол. наук: 10.02.04. Харків, 2012. 233 с.
17. Дементьева Н. С. Об активных процессах в системе словообразования в современном английском языке (на материале сложных лексических единиц, пишущихся через дефис): автореф. дис. канд. ... филол. Наук. М., 1972. 18 с.
18. Деменчук О. В. Колоративна композита в англійській мові: когнітивно-ономасіологічний аспект: дис... канд. філол. наук. КНЛУ. Київ, 2003. 240 с.
19. Дубравська Д. М. Композити як одне з основних джерел розвитку і збагачення словникового складу англійської мови (на матеріалах британського національного корпусу текстів). *Лінгвістика ХХІ ст.: нові дослідження і перспективи*. URL: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=RSux6TUAAAAJ&hl=ru> (дата звернення: 30.10.2020).
20. Дюжикова Е. А. Метафора в словосложенні. Владивосток : Изд-во Дальневост. ун-та, 1990. 156 с.

21. Дядюра Г. Сучасний підхід до аналізу пізнавальної метафори : *Гуманітарний вісник*, 1999. № 3. С. 86-89.
22. Заботкина В. И. Новая лексика современного английского языка : учеб. пособие для филол. фак. ун-тов. М. : Высш. шк., 2012. 124 с.
23. Зацний Ю. А., Янков А. В. Нова розмовна лексика і фразеологія : Англо-український словник. Вінниця : Нова Книга, 2010. 224 с.
24. Кириченко Г. С. Механизм образования сложных слов типа long-legged и car-driver в современном английском языке: автореф. дис. ... канд. филол. наук. М., 1982. 21 с.
25. Коваленко К. Г. Продуктивні способи утворення нових слів у сучасній англійській мові. *Актуальні проблеми сучасної медицини*, 2014. Том 13. Вип. 4 (44). С. 211-214.
26. Коммисаров В. Н., Рецкер Я. И, Тархов В. И. Пособие по переводу с английского языка на русский. Часть II: Грам. и жанрово-стилистические основы перевода. М. : Высш. школа, 1999. С. 100-140.
27. Корнева З. М. Метафорика англомовного наукового дискурсу та її відтворення засобами української мови. *Актуальні питання філології*, 2012. № 3. С. 12-17.
28. Крайняк Л. К. Композити з першим дієслівним компонентом у сучасній англійській мові: семантико-когнітивний аспект: автореф. дис... канд. філол. наук : 10.02.04. К., 2001. 19 с.
29. Кубрякова Е. С. Словообразование как процесс номинации и его отличительные формальные и содержательные характеристики. Теоретические основы словообразования и вопросы создания лексических единиц. Пятигорск, 1988. С. 3-22.
30. Кубрякова Е. С. Проблемы словообразования и исследование структуры слова в современной лингвистике. Теория грамматики: морфология и словообразование : сб. науч. тр.. М. : РАН. Ин-т науч. информации по обществ. наукам, 1992. С. 56-84.

31. Кубрякова Е. С. Язык и знание. На пути получения знаний о языке: части речи с когнитивной точки зрения. М. : Ин-т языкознания РАН, 2004. С. 390-438.
32. Кушнір О. Метафоричність прислів'їв та приказок : *Вісник Львівського університету*, 2007. № 14. С. 143-149.
33. Левицкий А. Э. и др. Сравнительная типология английского, немецкого, русского и украинского языков : Учебное пособие. Киев : Освита України, 2009. 360 с.
34. Левицький А. Е. Функціональний аспект неактивних типів словотворення: українсько-англійські та англо-українські паралелі : *Записки з романо-германської філології*. Вип. 25, 2010. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/zrgf/2010_25/Articles/Levit.pdf (дата звернення: 15.11.2020).
35. Мелконян Д. А. Новітні тенденції в системі словоскладання сучасної англійської мови (на матеріалі публіцистичних текстів) : *Littera Scripta Manet*, 1. pp. 1-110.
36. Мешков О. Д. Словообразование современного английского языка. М. : Наука, 1996. 245 с.
37. Мислива-Бунько І. Я. Чинники актуалізації складних слів у сучасному українському медіа-дискурсі : *Studia Linguistica*. Збірник наукових праць. Вип. 5. К., 2011. С. 235-241.
38. Мюллер В. К. Большой англо-русский словарь. М. : Вече, 2009. 832 с.
39. Никошкова К. В. Соотносительность сложных слов и словосочетаний в современном английском языке: автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. М., 1969. 23 с.
40. Омельченко Л. Ф., Жихарева О. О. Англійські структурно-складні бахуврихі. Актуальні питання філології : *Збірник наукових праць*, 2011. Вип. 1. URL: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Apfil/2011_1/Omelchenko,%20Zhykharieva.pdf. (дата звернення: 30.10.2020).

41. Омельченко Л. Ф. Английская композита: структура и семантика: дис... д-ра филол. наук: 10.02.04. К., 1989. 493 с.
42. Погоріла А. І. Словотвірні механізми творення неологізмів англійської мови : *Науковий вісник міжнародного гуманітарного ун-ту*, 2017. № 31. Том 2. С. 107-109.
43. Працьовита Н. Метафора як засіб кодування лінгвістичних концептів (на текстодискурсній базі роману «Прощавай, зброє» Ернеста Хемінгуея) : *Вісник Львівського університету*, 2008. № 15. С. 49-55.
44. Приходько А. И. Некоторые аспекты словосложения в современном английском языке : *Вісник Запорізького державного університету* : Запоріжжя, 1999. № 1. С. 104-107.
45. Ребрий А. В. О преимущественно окказиональных способах английского словообразования : Харків: Константа, 1999. 160 с.
46. Ситенко О. Словоскладання як основний спосіб словотвору неологізмів в англійській мові. С. 59-61. URL: <https://japv.donnu.edu.ua/article/view/6740> (дата звернення: 17.11.2020).
47. Федоров А. В. Очерки общей и сопоставительной стилистики. М. : Высшая школа, 1998. 450 с.
48. Харитончик З. А. Лексикология английского языка. Минск : Высшая школа, 1992. 229 с.
49. Царев П. В. Сложные слова в английском языке. М. : Изд-во Москов. ун-та, 2011. 126 с.
50. Циганкова З. М. Словоскладання як спосіб творення окказіоналізмів у англомовних романах жанру «чикліт» : *Science and Education a New Dimension. Philology*, 2014. Issue 24. PP. 67-70.
51. Ульманн С. Семантические универсалии. *Новое в лингвистике*, 1970. № 5. С. 23-34.
52. Янишина Л. С. Процеси неологізації у словниковому чкладі англійської мови ХІХ століття (на матеріалі прозових літературних творів) : дис. на

- здобуття наук. ступеня канд. філол. наук. Спеціальність: германські мови: 10.02.04. Київ, 2017. 217 с.
53. Antrushina G. B., Afanasyeva O. V., Morozova N. N. English Lexicology. М. : Дрофа, 2001. 288 p.
54. Arnold I. V. The English Word. М. : Высш. шк., 1996. 296 p.
55. Ayto J., Simpson J. The Oxford Dictionary of Modern Slang. Oxford N.Y. : Oxford University Press, 1996. 306 p.
56. Bauer L. English Word-Formation. Cambridge : CUP, 2009. 296 p.
57. Bisetto A., Scalise S. The classification of compounds. *Lingue e linguaggio* IV.2, 2005. P. 319-332.
58. Bloomfield L. Language. L. : George Alex and UNWIN LTD, 2008. 566 p.
59. Green J. The Slang Thesaurus. L. : Penguin Books, 1999. 290 p.
60. Lakoff G., Johnson M. Metaphors we live by. Chicago, 1980. 153 p.
61. Lukianova G. L. Lexicology. Cherkasy : Cherkasy State University, 2001. 108 p.
62. Longman Dictionary of Contemporary English / ed. by L. Alexander. М., 2010. 1669 p.
63. Marchand H. The Categories and Types of Present-Day English Word-Formation. Alabama : University of Alabama Press, 1998. 379 p.
64. Newmark P. The Translation of Metaphor. *Babel*, vol. 26. № 2. 198 p.
65. Serle J. R. Metaphor. Pragmatics : Oxford University Press. N.J. : Oxford, 1991. PP. 519-539.
66. The American Heritage Dictionary of the English Language. Boston and New York : Houghton Mifflin, 2012. 2112 p.
67. Webster's Third New International Dictionary of the English Language. N.Y. : Gramercy books, 2004. 2662 p.
68. Wakefield H., Gatenby E., Hornby A. The Advanced Learner's Dictionary of Current English. Ldn., 2009. 988 p.

69. Zimmer K. Affixal Negation in English and other Languages. An Investigation of Restricted Productivity. Readings in Modern English Lexicology. Л. : Просвещение, 1998. P. 146-153.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

АРСАС – Англо-русский словарь американского сленга. М.: Издательство «Книжный сад», 1993. 544 с.

ГНВРС – Глазунов С. А. Новый англо-русский словарь современной разговорной лексики / С.А. Глазунов. – М.: Рус. яз. – Медиа, 2006. – 776 с.

АІД – Джуліан Барнс. Артур і Джордж. – М. : АСТ, 2007. – 480 с.

АКЧ – Керролл Л. Аліса в країні чудес. Аліса в Задзеркаллі: [книга для читання англійською мовою]. СПб.: КАРО, 2013. 416 с.

АКВЧ – Керролл Л. Аліса в Країні Чудес: казкова повість / пер. П. Тарашук. – К.: Махаон-Україна, 2011. 136 с.

КРТ – Кіплінг Р. Ріккі-Тіккі-Таві: Казки і оповідання / Р. Кіплінг: [пер. з англ. Б. Лети]. К.: Країна Мрій, 2013. 208 с.

КРМ – Кіплінг Р. Мауглі / Р. Кіплінг: повість-казка / переказ з англ. Г. Швець. – К.: Країна Мрій, 2012. – 400 с.

КД – Кіплінг Р. Книги джунглів. Оповідання: Зб.: Пер. з англ. К.: ЛЮКС, 2004. 558 с.

ЛХ – Лофтинг Х. История Доктора Дулитла / пер. Л. Хавкиной. – Режим доступу: <http://www.rulit.net/books/istoriya-doktora-dulitla-read-89572-1.html>

ТВК – Толкиен Дж. Р. Р. Властелин колец: Братство кольца: В 2 кн. Кн. 1.: В 2 т.: Т.2. = The Lord of the Rings. The Fellowship of the Ring. Book I. Volume 1 / [на англ. яз.]. – М.: Рольф, 2002. – 288 с.

СМ – Corso G. Marriage // Literature. Reading Fiction, Poetry, Drama and Essay. – New York: Random House, 2007. – p. 778.

- AAG – Julian Barnes. Arthur and George. – Random House of Canada, Limited. – 2005. – 360 p. – Режим доступа: <https://avidreaders.ru/read-book/arthur-george.html?p=2>
- GDIP – Ginsberg A., Drooker E. Illuminated Poems. – N.-Y. – London: Four Walls Eight Windows, 2009. – 156 p.
- KTWB – Kingsley Ch. The Water Babies / Ch. Kingsley. – New York: Dodd, Mead and Company Publishers, 2009. – 168 p.
- LH – Lofting Hugh. The Story of Doctor Dolittle. – Режим доступа: http://www.pagebypagebooks.com/Hugh_Lofting/The_Story_of_Doctor_Dolittle/
- TNC – Maugham W. S. The Narrow Corner. К.: Антология, Каро, 2009. 256 с.
- SSTT – Snyder G. Song of the Taste // The Norton Anthology of American Literature. – New York, London: Norton@Company, 2014. – P. 2604 – 2607.
- TJB – The Jungle Book = Книга джунглей (на английском языке) / Р. Киплинг. К.: Знания, 2008. 245 с.

SUMMARY

The master thesis highlights complex metaphors as a way to nominate and characterize a person in modern English in consideration with the translation aspect. Modern English is defined by the increased role of the composite way of word formation. The reason for this process is the tendency to save language resources. This way of word formation takes place in all spheres of language. A large number of lexical units formed by the word formation method is characterized by a metaphorical reinterpretation of the entire lexeme or one of its components. Such composites are information-rich. Metaphorical reinterpretation often guarantees the expansion of the role of the connotative component in obtaining expressiveness, especially if these are sub-standard layers of English language.

The purpose of the work is to identify and examine the complex metaphors as a way to nominate and characterize a person in modern English in consideration with the translation aspect. The objectives of this paper are complex metaphors. Methodological base of the paper covers purpose, objectives and analyzed material. The scientific recency of the study is defined by comprehensive ways to reproduce the structural, semantic and functional features of the complex metaphors in the translation aspect. Further study may lead to the development of theoretical and practical courses in general linguistics and translation studies.

In English, the most productive way of word formation is creation of new words. It is well known that in the Old English period this type of word formation was distinguished by its activity. However, even at the present stage of development of the English language, it has not lost its productivity. This is evidenced by a large number of neologisms. In fact, composites are one of the main ways of saving in language. Moreover, knowledge of the most productive word formation patterns of complex words enriches the vocabulary of speakers.

It is obvious that one of the main objects in the works of foreign and domestic scholars was to consider the structure of a complex word or composite.

Scientists have tried to establish and study the process of forming the structure of the word, as well as the factors on which its formation depends. Considerable attention was paid to the issues of internal syntax, in particular the derivation of the meaning of a complex word, as well as the nomination and rules for converting sentences into complex words. There is reason to believe that the syntactic approach has become a key area of research in word formation. The structural relations of the components of word bases – composites – are close to the lexical-grammatical relations of words that are included in a phrase or sentence. It may safely be said that almost every pattern of a complex word has its own syntactic source, which is transformed during derivation.

For decades, one of the main areas of research in word formation has been the consideration of complex words from a syntactic point of view. It seems likely that this approach has a scientific basis. However, many scientists identify its disadvantages.

It must be emphasized that word formation is a method of nomination, special both in its structure and content. It is not reduced to syntactic patterns, as well as complex words are not reduced to phrases, syntagmas and other syntactic units. In turn, this serves as a basis for analyzing the meaning of a complex word both in terms of syntax and semantics. Disciplines such as linguistic semantics and cognitive linguistics study the meaning of words in general and the meaning of complex words in particular.

Word formation in modern English is a special and unique way of word formation, characterized by certain onomasiological and communicative tasks and functions that determine the purpose, specificity and place of complex words in the general language system.

The analysis of complex words begins with a comparison of the structure and semantics of these lexical units. There are three types of word formation: neutral, morphological and syntactic. In neutral word formation, the process of joining the stems is carried out with the use of no elements. Sometimes the only thing used is a hyphen. In some cases, one of the stems is shortened. In

morphological type, a new word is constructed by use of two stems and a vowel or consonant between them. Such type is not efficient. Syntactic words are formed from segments of speech and may contain articles, prepositions and adverbs. The syntactic type of word formation is typical for the English language, and is widely represented in nouns and adjectives.

Analysis of the form of complex words involves consideration of their partial linguistic characteristics. In English, word formation is actively used to form nouns, adjectives, pronouns, adverbs and verbs.

Adjective composites with metaphorical meaning are an important lexical layer of English, especially in American slang. This is evidenced by morphological models of their formation. The Ukrainian language is not inclined to produce a large number of composites. As a result, in order to adequately convey the meaning of English adjectival composite slang, one should resort to the search for the Ukrainian slang equivalent of any morphological structure. When choosing an appropriate word, the translator should use the principle of preserving pragmatic meaning. In most cases, the loss of figurative meaning is irreversible.

Increased interest in metaphor can be attributed to changes in the structure and dynamics of modern knowledge of the world. Additionally, considerable attention to this phenomenon can be explained by a new look at the problem of verbalization of the results of cognition, the desire to linguistically justify the various stylistic devices that create the expressiveness of the text. As a result, new approaches to the study of this trope are emerging, as evidenced by the significant amount of recent works in this area. As we know, metaphor is one of the most widely used tropes, which is the use of a word denoting a certain class of objects to describe an object that belongs to another class. In a broad sense, the term “metaphor” applies to any use of words in an indirect meaning.

Traditionally, the analysis of complex words with metaphorical meaning in English begins with the fact that several ways of forming composites are almost identical.

Based on the study, it can be argued that, when forming a complex word with the use of the two other words, the value of the whole composite becomes richer than the value of its components, despite the fact that the value of the first component does not exhaust species properties. The second component of a complex metaphorical word can be used both literally and figuratively. The imagery and expressiveness of complex metaphors is directly related to the semantic content of their patterns. The composition of complex metaphors often includes already reinterpreted units, which significantly affect its stylistic significance.

If the semantic relations between the elements of a complex metaphorical word are taken into account, complex words with a subjunctive connection of their components can be distinguished. One of their elements is the main one, and the other is used as an object, attribute or adverbial modifier. Some words become an example of the formation of structural-semantic patterns of complex metaphors, the meaning of which is the sum of the values of the constituent elements. In the formation of such lexical units, there is no semantic shift of its constituent parts.

Complex words with metaphorical meaning can be exocentric and endocentric. It depends on whether the overall meaning of the complex metaphor may be identified with one of its components. In case, when the meaning of a complex word with a metaphorical component is identified with one of its components, such a complex word is called endocentric. If the meaning of a complex word with a metaphorical component is not identified with one of its components, then such word is called exocentric.

It must be noted that in English colloquial speech, the formation of complex words, is often a fusion of words by juxtaposition. Additionally, parts of metaphorical complex words in English are often free. Incidentally, the use of syntactic words, so-called incorporated words, is quite common in English fiction and media language. Very often such complex formations pass into the sphere of everyday communication.

The problem of translation of complex metaphor can be considered in the contextual aspect and in the aspect of selection of the dictionary equivalent. In the first case, the translation of the complex metaphor can vary significantly depending on the intentions of the author and translator. The translator chooses the equivalent that morphologically, semantically and pragmatically corresponds to the complex metaphor of the source language.

Lexemes which are complex metaphors have approximately the same pragmatic potential. However, such cases of morphological and metaphorical correspondence are rare, so the translator should resort to any techniques to achieve the main goal – the transfer of denotative and, preferably, connotative components of the meaning of the lexeme, and to reproduce the pragmatic intention of the author in a contextual environment. It is desirable to find Ukrainian language equivalent.

Another difficulty may be the poly-semantic nature of English complex metaphors, because, according to some studies, a significant number of complex metaphors are ambiguous. Choosing a contextually relevant lexical and semantic variant is an extremely important task for a translator.

It is worth noting that the creation of a secondary world, which includes the mythology, fictional history and geography, as well as imaginary specific culture and realities constructed by the writer, carries a significant percentage of metaphor. When translating, this factor must be especially taken into account by the translator.

It is proved that the technique of loan translation does not always reveal the meaning of the translated word or phrase to the reader, unfamiliar with the source language. The reason for this is that metaphorical phrases, in the translation of which loan translation is most often used, often have a value not equal to the sum of the values of their components. Additionally, since the loan translation uses the equivalents of these components, the meaning of the entire lexical formation as a whole may remain undisclosed. Yet, such words are unlikely to say anything to an unprepared reader without detailed explanations. Thus, partial loan translation with

permutation of the elements of the attributive group, which includes a complex metaphor, is successful and quite understandable.

The translation of the author's metaphor takes place with the preservation of the image. In other words, we have such a translation, in which the concept or the metaphorical pattern embedded in the original metaphor is preserved in the basis of the source metaphor.

The main methods of translating metaphorical units with the same imagery include a complete translation if the source text and the target text coincide with both the rules of compatibility and the tradition of expressing emotional and evaluative information used in this metaphor.

The main ways of translating metaphorical units using a different imagery include: image replacement, used in the case of lexical or associative discrepancy between the elements of metaphor in the source language and the target language; the traditional equivalent is used when there are different ways of expressing metaphorical similarity both in the source language and the target language; the parallel naming of the metaphorical stem is used when translating texts based on metaphor, when under inter-lingual conditions, there is a need to replace or structurally transform the source metaphor, and the original image must be preserved because of the nature of the transmitted information.

Methods of translating metaphorical units with loss of imagery include the exclusion. The exclusion is used in cases, where the degree of similarity implied in the source text and in the target text is different. In such case, there is a need for explication of what is said in the source text (addition) or the implication of what is verbally expressed in the original text (omission).

To sum up, when translating complex metaphors from English into Ukrainian, one should take into account the complex morphological structure, metaphorical figurative meaning, poly-semantic structure which can significantly complicate the understanding of the metaphors. It is desirable to choose the equivalent that best conveys the pragmatic intention of the author. In case of the absence of appropriate lexems, one should resort to the method of explication.

ДОДАТКИ

1. **palsy-walsy**

1. друг, приятель (син. pal, buddy також як звертання)

Look here, palsy-walsy, let's you and me get out of here.

Meet my old palsy-walsy, John. We've known each other since we were kids.

2. доброзичливий; перебільшено доброзичливий (часто з with.)

Why is Tom, so palsy-walsy with everyone? That guy is a little, too palsy-walsy
(APCASC, с. 292).

2. **bad-mouth**

1. лаяти когось або щось (dirty mouth)

I wish you would stop bad-mouthing my car. Harry bad-mouths everything he doesn't understand.

2. людина, яка лає когось або щось

Harry is such a bad-mouth! The world is filled with bad-mouths. We need more caring people (APCASC, с. 28).

3. **bedrock**

1. основи; тверді факти

Let's get down to bedrock and quit wasting time. This is bedrock — the truth.

2. основний, фундаментальний

You've been avoiding the bedrock issues all your life. Let's hear some more about these bedrock ideas (APCASC, с. 37).

4. **big-M.** морфін (нарк.)

The big-M. is relatively hard to get these days. Addiction to the big-M. dates back, to the Civil War (APCASC, с. 42).

5. **bit-bucket** n.

уявне місце, куди потрапляють стерті комп'ютерні дані (комп.)

I guess my data went into the bit-bucket. I bet the bit-bucket is filled with some of the best stuff in the world (APCASC, с. 45).

6. **(bitchen-)twitchen** чудовий (каліфор.)

This is a bitchen-twitchen way to boogie. She is like, twitchen! (APCASC, с. 45)

7. **blackjack**

1. невеликий обтягнутий шкірою кийок, щоб приголомшувати людей (кримін. сар.)

The thug used a blackjack to silence Barlowe. Max always carries a blackjack in his coat pocket.

2. вдарити кого-небудь таким кийком (кримін.)

Max black-jacked the cop, and the guy crumpled up. / Someone blackjacked me as I came into the office (APCASC, с. 47).

8. **blah-blah**

phr. нісенітниця, невпинна балаканина (звуконаслід.)

She's going blah-blah on the phone all the time./Why all this blah-blah-blah? (APCASC, с. 47)

9. **boneyard**

1. кладовище

I'll take a boneyard with a view of the lake. / I'd like to be planted in a boneyard like that.

2. смітник

This old car's ready for the boneyard. / I got used right-hand door from a boneyard (APCASC, с. 56).

10. **bottle baby**

алкоголік

The bottle babies sat there, waiting to be thrown out at closing time. / There is help for bottle babies (APCASC, с. 59).

11. **brain-burned** та **brain-fried**

пошкоджений розумом від наркотиків (нарк. burnout.)

Man, you're gonna get brain-burned from this stuff. / The kid is a tittle brain-burned, but still has a chance at an independent life (APCASC, с. 61).

12. **brew-out**

пивний запій

Was that Tom's brew-out I was at? Were-you at Tom's brew-out?/ I was too bombed to see who was there (APCASC, с. 63).

13. **bubblehead**

1. дурень, легковажна людина

You silly bubblehead. Watch where you are going! / If you can't say anything without coming off like a bubbiehead, keep your mouth shut.

2. любитель шампанського

It takes a pretty good bankroll to be real high-class bubblehead. / Part-time bubbleheads go into operation at weddings and other celebration (APCASC, с. 64).

14. **bud head**

той, хто п'є пиво (негрит. *bud*.)

You're a budhead, and you're getting worse. / Here comes Charlie, my favorite budhead. How about a brew, Charlie? (APCASC, с. 64)

15. **bum-rap**

ляяти кого-небудь, огульно звинувачувати, ганьбити

You're always bum-rapping your car! / Don't bum rap me! I'll sue (APCASC, с. 67).

16. **buttonhole**

змусити кого-небудь слухати (немов хапаючи за грудки так, що гудзики відлітають.)

The guy buttonholed me on my way out, and started asking me a lot of questions./ See if you can buttonhole a cop and get some directions (APCASC, с. 71).

17. **buzzword**

слово з технічного або наукового жаргону (пор. *fuzzword*)

Your constant use of buzzword makes your work sound quite trivial. / What's the latest buzzword? (APCASC, с. 72)

18. **cabbagehead**

дурень, безглузда людина

What cabbagehead put this thing on upside down? / I'm such a cabbagehead. I mailed my paycheck back to the office by mistake (APCASC, с. 73).

19. candy-ass

1. боягуз

You are, sueh a candy-ass! Stand up for your right. / Ralph seems tough, but he's just a candyass.

2. боязливий

Stop the candy-ass stuff.

Handle this issue directly. / The candy-ass approach just-isn't going to work (APCASC, с. 75).

20. cattle-rustler

злочин, що краде м'ясо в магазинах і перепродає його (кримін.)

Marty is a cattle-rustler, arid she's got some stuff for sale. / She's a cattle-rustler to support her habit (APCASC, с. 78).

21. chain(-smoke)

курити сигарету за сигаретою

I have never wanted to chain-smoke, but I got addicted. / used to chain, and my husband threatened to leave me if I didn't give it up. I quit when he left (APCASC, с. 79).

22. church key

консервний ніж, ключ для відкривання банок

Where is the church key when I need it? / I have a church key in my glove compartment (APCASC, с. 85).

23. cliff-dweller

людина, що живе у висотному будинку

I could never survive as cliff-dweller in a big city. / The majority of cliff-dwellers wouldn't choose to live in any other way (APCASC, с. 87).

24. clodhopper

1. черевики великого розміру

Wipe the mud off those clodhoppers before you come in here.

Look at the clodhoppers she's wearing!

2. дурень, селяк

Some clodhopper came into town and fell in with the wrong crown. /

You don't know it, but that clodhopper is worth about two million bucks (APCASC, с. 88).

25. **come-hither look**

погляд, що спокушає

She blinked her bedroom eyes and gave him a come-hither look. / She had mastered the come-hither look, but was not ready for the next part (APCASC, с. 91).

26. **commode-hugging drunk**

той, що допився до блювоти; вщент п'яний

Bruno got commode-hugging drunk in the space of two hours. / I could tell by the sounds coming from the bathroom that Ernie had come home commode-hugging drunk again (APCASC, с. 92).

27. **corn squeezings**

віскі, самогон (простонар.)

Where's that jar of corn squeezings you usually keep under the counter? / He puts away more corn squeezing in a month than most folks do in a year (APCASC, с. 96).

28. **cotton-picking i cotton-pickin'**

нікчемний, проклятий (простонар.)

What's the cotton-picking idea? / Who is this cotton-picking bigwig pushing us around? (APCASC, с. 96)

29. **craphouse**

вбиральня

Wally's out in the craphouse reading, I guess. / Where's the craphouse that used to be out there? (APCASC, с. 99)

30. **crispy-critter**

людина, яка сп'яніла від марихуани (від назви пластівців на сніданок)

He's fried all right. A real crispy-critter. / A crispy-critter came in and tried to sell tne his watch (APCASC, с. 99).

31. crying towel

хто-небудь або що-небудь заспокійливе, та «жилетка», в яку «плачуть»

I guess I really need a crying towel today. / I'm the kind of person who has to carry a crying towel at all times (APCASC, с. 99).

32. cutie pie

розумна або приваблива людина, зазвичай жінка або дитина (тж. як звертання.)

She is such a cutie pie. / What's your name, cutie pie? (APCASC, с. 105)

33. dagwood (sandwich)

великий, багатошаровий сандвіч (від персонажа коміксів Dagwood.)

I really like to make an old-fashioned dagwood sandwich every now and then. / How many calories are there in a dagwood, on the average? (APCASC, с. 106)

34. day-tripper

турист, що здійснює одноденні поїздки

At about 4:00 P.M. the day-trippers start thinning out. / Being a day-tripper is hard on your feet sometimes (APCASC, с. 107).

35. dead-end kid

молода людина без перспектив

Kelly wasn't your typical dead-end kid. / Max was a deadend kid from the day he was born (APCASC, с. 107).

36. deadpan

1. невиразне обличчя

This guy has a super deadpan. / Remember the deadpan she used to put on?

2. людина з невиразним обличчям

The guy's a perfect deadpan. / When you come on stage, look like a deadpan.

3. тупе, нудне, неживе (зазвичай про вираз обличчя і т.п.)

What a deadpan expression! / Her face is totally deadpan. / He has such a deadpan approach to everything (APCASC, с. 108).

37. ding-a-ling

безглузда людина, людина, яка відчуває запаморочення (у якої в вухах дзвін)

This ding-a-ling comes up and asks me for a dollar for the orphans. I tell her I got all the orphans I can use at any price. / Who's the ding-a-ling who painted the windows stuck? (APCASC, с. 112)

38. **dirty-minded**

той, хто вишукує в усьому двозначності або вульгарності

Bruno is sort of dirty-minded, but he wouldn't do anything really vile. / He's a vile, dirty-minded jerk. / Most of those are dirty-minded (APCASC, с. 113).

39. **dome-doctor**

психолог або психіатр

They sent me to a dome-doctor, but it didn't help. / The dome-doctor lets me talk while he keeps score (APCASC, с. 116).

40. **draggin'-wagon**

швидкісна або гоночна автомашина

My draggin'-wagon is in the shop. / Your draggin'-wagon can't be driven in town, can it? (APCASC, с. 121)

41. **dreamboat**

ідеальний коханець (тж. як звертання.)

Oh, Tad is my dreamboat. / A face man makes a great dreamboat, as long as you never get to know him (APCASC, с. 121).

42. **droopy-drawers**

хто-небудь, зазвичай дитина, чиї штани постійно падають (тж. як звертання.)

Hey, droopy-drawers, pull up your pants. / Jimmy is a regular droopy-drawers. Maybe he needs suspenders (APCASC, с. 122).

43. **duck-squeezes**

людина, заклопотана станом навколишнього середовища (особливо порятунком качок покритих нафтопродуктами).

Some duck-squeezer were complaining about what the new dam might do. / The duck-squeezers were picketing the dam site (APCASC, с. 124).

44. **eager-beaver**

ентузіаст

Rocko is an eager-beaver when it comes to collecting money for Mr. Big. / The eager-beavers were trying to buy tickets yesterday! (APCASC, с. 128)

45. eco freak та eco nut

людина, заклопотана збереженням навколишнього середовища (трохи принизл. від ecology.)

They call me an eco freak, which is okay by me. / It's we eco nuts who think about the future of our planet (APCASC, с. 129).

46. empty-nesters

батьки, чії діти вирости і поїхали з дому

There are a few adjustments that empty-nesters have to make. / I don't mind being an empty-nester. There's, more room (APCASC, с. 131).

47. eternity-box

труна

When I'm in my eternity-box, then you can have my stereo. / I have my eternity-box all picked out (APCASC, с. 131).

48. even-Steven

1. розділений порівну

He made the two piles of diamonds even-Steven and then let me choose which one I cake is not exactly cut even-Steven.

2. рівний, однаковий (в розрахунку)

Now we're even-Steven. / Now that we've given each other black are we even-Steven? (APCASC, с. 131)

49. eyewash

1. обман, нісенітниця, дурниці

Aw, that's just a tot of eyewash!

It's not eyewash! If s true!

2. спиртне

How about some of that nice eyewash! /

You've been putting away a lot of that eyewash, haven't you? (APCASC, с. 132)

50. falling-down drunk

1. п'яний, дуже п'яний

She's not just tipsy; she's falling-down drunk. / Poor Fred's falling-down drunk and has no way to get home.

2. п'яний: людина, яка не може стояти на ногах

Poor old Jed is turning into a falling-down drunk. / One more falling-down drunk in this neighborhood will not be anything new (APCASC, с. 134).

51. **fatheaded**

дурний

Now that is really a fatheaded idea. / It's not fatheaded! / Lets not come up with a fatheaded plan. This one has to make sense (APCASC, с. 136).

52. **Fiddle-faddle!** та **Fiddlesticks!**

exclam. «Нісенітниця!», «Маячня!»

Oh, fiddle-faddle! That's silly! Fiddlesticks! You can't be full. Have some more (APCASC, с. 137).

53. **fireworks**

1. захоплення, захват

What're all the fireworks about around here? / When the fireworks are over, come in and we'll talk.

2. спалах емоцій; норовистість

After Bruno's fireworks, we calmed down a little. / Cut out the fireworks, Sally. Calm down and get back to work (APCASC, с. 139).

54. **fish-kiss**

1. поцілувати (кого-небудь) складеними трубочкою губами (студент.)

He can fish-kiss like an expert, which is like being an expert at nothing. / He fish-kissed me, then ran back to his car.

2. поцілунок витягнутими трубочкою губами (студент.)

One more fish-kiss tonight, and I am going to scream / The actor planted a big fish-kiss right on her lips and frightened her (APCASC, с. 139).

55. **firewater**

віскі (від ковбоїв та індіанців.)

This firewater leaves a lot to be desired. / This isn't gin; it's firewater! (APCASC, с. 139)

56. **flesh-presser** та **palm-presser**

політик

It is that time of the year when the flesh-pressers really go to work. / A palm-presser came to our door to ask us what we thought about his issues (APCASC, с. 142).

57. **fruitcake** та **fruit loop**

1. дурник (Someone who is as nutty as a fruitcake Nutty – смачний і той, що з'їхав з розуму!).

What a fruitcake! Doesn't even know where his head is at. Carl acts like such a loony fruit loop.

2. гомосексуаліст (гомосексуалістами слово вважається образливим)

Who's the fruitcake who just came in? Ken said that you know who is a fruitcake (APCASC, с. 150).

58. **funny-farm**

психіатрична лікарня

I think they ought to send you to the funny-farm. / He's too far gone for the funny-farm (APCASC, с. 152).

59. **garbage freak** та **garbagehead**

наркоман, який може вживати будь-який наркотик (нарк.)

We don't know what she took. She was such a garbage freak / The garbageheads will take beans or anything else (APCASC, с. 154).

60. **God-box**

1. церковний орган (просто нар. Пор. *Groat box, (squeeze-) box.*)

Would you believe that the one on the left plays Cot-box on Sundays? / That God-box sounds like it needs tuning.

2. церква (просто нар.)

Nobody's gonna get me into on Got-box. / My kids go to the God-box every now and then (APCASC, с. 166).

61. good-time man

продавець наркотиків (нарк.)

Max is the main good-time man in this neighborhood. / The fuzz wants to see all the good-time men behind bars (APCASC, с. 169).

62. grave-dancer

людина, яка отримує прибуток від чиїхось нещастя (від dance on someone's grave.)

I do not want to see like a grave-dancer, but his defeat places me in line for a promotion. / The guy's a grave-dancer. Anything to get ahead (APCASC, с. 175).

63. hammerhead

1. дурень («У якого голова тверда, як молоток»)

You can be such a hammerhead! / What a hammerhead! Totally dense!

2. п'яниця або наркоман

These hammerheads can't even hold a simple job for the most part. / A couple of hammerheads stood in the alley, looking suspicious (APCASC, с. 184).

64. headhunter

той, хто наймає виконавців на службу, вербувальник (head у значенні «начальник»)

The board of directors hired a headhunter to get a new manager. / The headhunter brought in a few candidates, but nobody promising (APCASC, с. 192).

65. hog-wild

шалений, буйний

All the kids were completely hog-wild by the time I got there. / Things got sort of hog-wild while you were away (APCASC, с. 199).

66. hunky-dory

хороший, відмінний

As a matter of fact, everything is just hunky-dory. / That is a hunky-dory idea all right (APCASC, с. 206).

67. joystick

1. трубка для куріння опіуму нарк. застар.

I think that old man was married to a joystick when he was a little younger. / Many of the old-time joysticks were very ornate.

2. сигарета з марихуаною; трубка для марихуани (нарк.)

Bring your joystick over, and we'll do some bongs. / Tod refused the joystick, which surprised everybody (APCASC, с. 223).

68. **kidney-buster**

1. нерівна дорога

This road is a kidney-buster. I wish they'd fix it. / That kidney-buster damaged my car.

2. незручні або неякісні сидіння в автомобілі

I have to get this kidney-buster replaced. / This kidney-buster is going to ruin my back (APCASC, с. 229).

69. **knee-jerk**

рефлекторний, швидкий і несвідомий

That was only a knee-jerk response. Pay no attention. / My knee-jerk response is that you should not go (APCASC, с. 232).

70. **knowledge-box**

ГОЛОВА

Now, I want to get this into your knowledge-box once and for all / My knowledge-box is just spinning with all this information (APCASC, с. 234).

71. **lady-killer**

чоловік, який має великий успіх у жінок

Bruno is anything but a lady killer. / We saw an old-time lady-killer with a closecut black mustache and everything (APCASC, с. 236).

72. **lazybones**

ледар

I 'm just a lazybones, but I don't eat much. / That lazybones is out there sleeping in the shade (APCASC, с. 240).

73. **legal-beagle** та **legal-eagle**

юрист

I've got a legal-beagle who can get me out of this scrape. / She keeps a whole bunch of legal-eagles to handle that sort of thing (APCASC, c. 241).

74. **loop-legged**

п'яний

He's too loop-legged to drive. / She has this strange tendency to get a little looplegged when she has four or five drinks (APCASC, c. 247).

75. **low-blow**

нечесний удар (нижче пояса) (також *hit (someone) below the belt.*)

No fair! That was a lowblow./ Coming in like that unannounced was a pretty low-blow (APCASC, c. 248).

76. **mama bear**

жінка-поліцейський (пор. *lady bear.*)

As we came under the bridge, we saw a mama bear sitting in a pigmobile. / A mama bear pulled the trucker over (APCASC, c. 254).

77. **musclehead**

дурень (у якого м'язи замість мозку) (тж. як грубе поводження.)

Look, musclehead, do exactly what I tell you! / An overstuffed musclehead waddled oyer and offered to bend me in half if I didn't beat it (APCASC, c. 268).

78. **mushmouth**

людина, яка говорить нерозбірливо, мямля

Don't be a mushmouth. Talk plainly. / How can a mushmouth like that get a job reading news on network television? (APCASC, c. 268)

79. **newshound**

репортер (який вишукує новини із завзятістю гончака)

If the newshounds get hold of this story, we'll never have any peace. / Tell that newshound that I'll sue her if she prints that! (APCASC, c. 271)

80. **oilhead**

п'яниця, алкоголік

There is an old oilhead over there on the street corner. / Paul gave the oilhead a quarter, knowing it would be spent on cheap wine (APCASC, c. 280).

81. old-timer

старий (тж. як звертання.)

Hey, old-timer, how's it going? / Ask that old-timer over there if it has always been this bad around here (APCASC, с. 282).

82. paper-pusher

1. бюрократ, дрібний чиновник (див. тж. pencil-pusher.)

If those paper-pushers can't get their work done on time, make them stay late. / don't want to talk to some paper-pusher, I want to talk to the boss.

2. людина, яка збуває підроблені чеки (*paper-hanger*.)

The bank teller spotted a well-known paper-pusher and called the cops. / The old lady was charged as a paper-pusher and sent to jail (APCASC, с. 292).

83. pighead

впертий дурень

Stop acting like such a pighead! / She'll never change her mind. She's a real pighead (APCASC, с. 299).

84. pink-slipped

звільнений

I guess I've done it. I'm pink-slipped / Now I'm a member of the young and pink-slipped crowd (APCASC, с. 301).

85. pointy-head

інтелігент; мислитель (пор. conehead.)

The pointy-heads seem to live in the world of their own. / Why do pointy-heads spend so much time arguing about nothing? (APCASC, с. 306)

86. poor-mouth

1. погано відгукуватися про будь-кого (див. тж. bad-mouth-)

Please don't poor-mouth my brother. / There's no need to poor-mouth your clothing.

2. постійно говорити про свою бідність

She's got money, but she's always poor-mouthing anyway. / Spend more time looking for a job and less time poor-mouthing (APCASC, с. 308).

87. ratchet-mouth и **motor-mouth**

базіка; людина, яка безперестанку говорить (тж. як звертання.)

Tell that ratchet-mouth to shut up! / Hey, motor-mouth, quiet! (APCАС, с. 325)

88. rattlebones

прізвисько дуже худої людини (тж. як звертання.)

Hey, rattlebones, come over here a minute. / Ask rattlebones over there to have a seat (APCАС, с. 325).

89. rotorhead

пілот або член екіпажу вертольота (військов. тж. як звертання.)

Radio those rotorheads and tell them to get back to the base, now! / Hey, rotorhead. Where's your eggbeater? (APCАС, с. 332)

90. scatterbrain

забудькувата людина; роззява

I'm getting to be such a scatterbrain, I think. / Aunt Martha is a real scatterbrain. She always forgets where her glasses are (APCАС, с. 340).

91. screaming-meemie та **screamiemeemie**

плаксива дитина або дорослий

Oh, don't be such a screaming-meemie! / Jennifer has been a terrible screamie-meemie all day long! (APCАС, с. 344)

92. sewermonth

людина, яка постійно вживає лайки (тж. як грубе звертання.)

If you're going to be a sewermonth, I wish you would leave. / Who's the sewermonth in the plaid jacket? (APCАС, с. 349)

93. shavetail

молодший лейтенант; унтер-офіцер; будь-яка недосвідчена людина (військ. ненавчених мулів мітять, збиваючи шерсть на хвості.)

This shavetail here is trying to tell me my job. / Who's the shavetail dancing with the Colonets daughter? (APCАС, с. 351)

94. sky-pilot

священик

The sky-pilot says we can park in the church's lot, if we don't miss anything up or make too much noise. / The skypilot's a good guy (APCASC, с. 363).

95. **slick-chick**

приваблива, миловидна (молода) жінка

Tiffany is a slick-chick. I wonder if she'd go out with me. / Who was that slick-chick I saw you with the other night? (APCASC, с. 364)

96. **smoke eater**

пожежний

A couple of off-duty smoke eaters wandered around the store doing a little shopping. / The smoke eaters took a long lime getting there (APCASC, с. 368).

97. **southpaw**

лівша

Micky's a southpaw and writes sort of funny. / My sister is a southpaw, but I'm not (APCASC, с. 377).

98. **speed demon**

1. швидкий бігун; лихий їздець

Tom is a speed demon. He qualified for the Olympics. / Watch out, here comes another speed demon!

2. амфетаміни; метамфетамін

There speed demons are of the highest Q. / No more speed demons for me.

3. наркоман, що вживає метамфетамін (нарк.)

A couple, of speed demons mugged the old lady. / When they are high, most speed demons don't know what they are doing (APCASC, с. 378).

99. **standoffish**

відчужений

Bob is sort of standoffish until he gets to know you. / Don't be so standoffish! Join in the fun. / I am a standoffish guy (APCASC, с. 385).

100. **stonewall**

1. перешкоджати чому-небудь або кому-небудь

And again, the mayor tried to stonewall the investigation. / If you continue to stonewall, we'll call in the FBI.

2. обструкція

His answer to the committee was another stonewall that caught them all by surprise. / The stonewall they were faced with was almost too much (APCAC, c. 390).